

ROM

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva 57 o 58 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava, vo ovusa Korin urui-ia toupaooro oisoa lotupa irara tauvapareve. Riroara pasiara rigatoreva Pol oara toupaveira Nupela Testamen sopaaro-ia. Ari vao-ia oa purareva voeaopa Rom vata oa oaravu rutu-ia putepai vao reia pasia.

Uva vo pasio sovara-ia ira voearei rutupa reoara purareva. Voeao Jiu-pa irara (Ro 2:17–4:25), ora voeao tapo Jentael-pa irara (Ro 1:13–15, 11:13) oearea takuvuvira oisoa lotupaave vo Rom urui-ia toupaooro. Uva voearei rutu tavireva oiso rigatooro, Kataitoa raga-a ro Kraisa ira uvuipa ra oirara karureve vuri vovou vo goruaro iava. Ra va iava uvuipaai Airepa Tootoo oupasa rera oirao piepaoro. Ari ita, Moses vaoro tapo vao Reo Taisi oa viapau uvuipai, ora orekerovu rutu oara viapau uvuipai tootooa vatepasa. Ari kataitoa raga Kraisa vo osa rera oirao piepaive oirara rutu.

Oearovu Papara 8 oiso vaisipaiveira, Vearo Siposipo Rera Iava Tugoropato Uraurato.

1. Kovoa vituaro vao aposelto oa purareva aue Pol, 1:1-17.
2. Oirara rutu uvuipaai ra vao kaviko vovouaro oupaive vao Pauto. Auepa, teapi eto kasi-ia avaaverea vao vuri tapi, 1:18–3:20.
3. Pauto Oviitoa-ia Airepa Raiva purarevora vao oa-ia uvuipa vigei oriru iraopasa, 3:21–4:25.

4. Jisas raga-ia uvuipaviei ra Airepa Tootoo oupape, 5:1–8:39.
5. Pol siraoroepa Jiu-pa irarapa voeao oea reesireva Pauto ora rerapa, 9:1–11:36.
6. Vo toupai oiso osa ragavira uvuipa Kristento ra toupaveve Pauto vo ruipaaro sirova utupaaro, 12:1–15:13.
7. Vo Pol ovoioipa reoro purareva ora tapo vearo vokireva, 15:14–16:27.

Kovoa Vituaro Vao Aposelto Oa Purareva Aue Pol

¹ ✧ Ragai raga-a, vao Pol Jisas Kraiss reraaro kovopato, ro ira ragai arurevora rera vo reoaro kaesa. Eera ira ragai roporeva rera vaaro kaepasa va iava oearovupa siposipopasa Vearo Siposipo.

² Vo siposipo-ia oa iava Pauto tuariri rutu reo goru purareva. Vao oa iava profet irara va vao reo goru rigatoiva Tugoropa Vuku sovaria voari tuariri rutu. ³ ✧ Vo siposipo-ia Vearo Siposipo oa rera iava ro-ia Jisas Kraiss toupai, vigei reraaro Turaro, Pauto Oviitoaaro. Ro ira oiravira rutu kavauroepa vo rasio-ia vo Devit vo saraaro sovaria. ⁴ Uva oiraopavira rutua, uvare tugoropa vaisitoa rutua ro-ia Pauto Oviitoaaro. Ira-ia toupaveira riroa gorua. Aue vituaro iava uvare rera vo kopiiaro iava ravotovira vorevira toreroepa. Oire uva va-a eva oa iava vigei rutu taraipavio oiso, Rera eera Pauto Oviitoaaro rutu. ⁵ ✧ Rera Jisas ira iava

---

✧ **1:1:** 1 Ko 1:1; Ap 9:15   ✧ **1:3:** Jo 1:14   ✧ **1:5:** Ga 1:16; Ap 6:7

Pauto vigei-ia vearo vovou purapareveira. Osa iava Pauto ragaipa ruipapaoro rutu ragai-ia vo kovo tovoreva oiso ra rerapa kovopaa rutu oiso, aposel. Ra va iava oearovu rutupa tavitavipara osararovu rutu iava. Ra va uvupaoro ora voea iava sopaura oaive vorevira porepaive rera iare, ro Pauto rera vaisiaro kae piepaoro. ⁶ Oire uva visii-a eva visiigoa evoa toupataveira Rom urui-ia osararovu rutu iava visii. Pauto visiigoare tapo keeraroepa oiso ra kareketa voeao tapo Jisas voeaaro.

⁷ ✧ Uva oisi-a eisi osa iava vo rigato pura-paavoi visiipa vao Rom-ia tou irara. Visiigoapa siraopaoro Pauto visiire keeraroepa, oiso ra oiso touta rera voeaaro. Uva uvuipasi Pauto Aite oavi ora Turaro Jisas Krai ra visiipa tauva vatesi ora gavaure vovou tapo.

Pol Vearo Vaisi Purareva Rera Vaaro Sovara-ia Variria Pautoa Iare

⁸ Rovopavira rutu visii tavipaavoi vao iava osa oirara rutu voraro rutu tupaoro visii iava uvupaiveira oiso, Riro rari irara visii Jisasi. Oa vituaro iava oiso purapara, Vearovira rutu Pauto. Aue iavirava uvare Jisas rutu vo kovoaro-a vao-ia. ⁹ ✧ Oire uva vokiara rutu-ia kasivarivira rutu kovopaaveira ora ragai iava vovouisi rutu tovopaoro, oiso ra va iava Pauto vo kovoaro vearovira rutu puraa oearovu rutupa siposipopaoro rera Oviitoaaro iava. Ro-ia Pauto ira vearovira rutu ragai-ia taraiparoveira vosa oiso oiraopavira purapara, Visiipa siraopaoro vokiara rutu-ia visiire variriparai Pautoa iare.

✧ **1:7:** 1 Ko 1:2-3 ✧ **1:9:** Fl 1:8; Ap 24:14

¹⁰ Ari ita, voviri tuaririvi uva oiso ruipa ragapara oiso ra visii kekea. Oa iava Pauto iare variriparai oiso ra visii kekea. Uva Pauto vo vovouaro raga sirova va vao variria purapaavoi vo vokio-ia, oiso ra visii kekea rara. ¹¹ ✧ Uva oiso ruipa iraoparai ra visii kekesa uriora rara. Oiso ra visii siposipoa varao iava oara iava Tugoropato Uraurato ragai siposiporevora. Oire ra vara iava uvuoro visii varaaro oirao pie vovouro oavisii goru pieta rutu. ¹² Uva ora tautauvavio ora vigeipa tavitaviooro varao iava vigei rutu varaaro oirao pie vovouro. Oire ra va iava vigei rutu iava vaeavira goruvira rutu torepe oirao pie vovouro oavi.

¹³ Araoko irara oaa, vearovira rutu vare vao rugorugoo iraopatai, uvare vokiara rutu-ia oiso ruipa ragaparaveira ra visii kekea, vo osa orekerovu rutu ragai vo ruipaarore korupape. Ari ita, visii tapo tou ruipa ragaparaveira, oiso ra visii siposipoa visii tarai pieoro vo siposipo iava vao-ia. Oire va iava visii iava oearovu iava sopaura oaive pore piro, oiso osa oearovupa siposipopaavora rera iava Jisas voearopa ratau tou sararo. ¹⁴ ✧ Ari ita, Pauto ragai reesirevora rutu. Uva vo reesire rugoopaoro rutu rera vo kovoaro purapaaveira oearovivu rutu oirara tauvapaoro. Viapau oiso voeao raga tauvapasa reipa uruiro-ia. Viapau. Ari oearovu rutupa voearo oearoa vegoara sopaaro-ia toupaveira. Ari ita, viapau oiso voearo ragapa riro tarai irara. Viapau. Ari voeaviopa tapo ruruvutu irara. ¹⁵ ✧ Va vao vituaro iava visii keke ruipa iraoparai

---

✧ **1:11:** Ro 15:23   ✧ **1:14:** 1 Ko 9:16; Ap 28:2   ✧ **1:15:** Ro 12:18

visiigoa evoa Rom-ia toupataveira. Oiso ra voa visii siposipoa visii tarai pieoro va iava vao Vearo Siposipo.

Vearo Siposipo Vo Goruaro-a Vao

16 ✧ Vao Jisas vo rearo viapau oiso raveravea-
a ra vava ariipara. Viapau. Ari ita, uvare Pauto
vo goruaro rutu va-ia toupavoi vao-ia Vearo
Siposipo. Uva va-a eva oa iava oiso taraiparai
vo osa oearovu vo reo iava uvuoro ora virivari-
paaverea rutu voeao oea Jisas oirao piepaiveira
rutu voeao iava Jiu-pa irara voari rovovira, uva
voea isivaaro iava oearovu rutu voeao ratau tou
irara. 17 ✧ Vao Pauto vo rearo oa roroiovira rutu
vo raivao kareke piepaiveira Jisas vo raivaaro, oa-
ia oearovu rutu uvuipaa ra va-ia ora agiagipaave
Pautoa-va. Uvare vo raiva vituaro-a eva oirao
piea, ora vo raiva ovoiaro-a vo raga oirao piea, va
vao oa iava Pauto voea oirara oiso reesipareveira
oiso, Voea voeao torevoko vovou irara. Ari ita,
Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
'Ro torevoko rugooto ira uvuiparoi ra Pautoa-
ia rugorugooaoro rera-ia rariparo
orekerovu rutu oupaoro varao veaoropara
Pauto varaaro.'

*Oirara Rutu Isivaapea Pauto Vo Ruipaaro
Sirova Utu Arapa*

18 ✧ Pauto toupate vo vuvuiua-ia. Uva voava
roroiovira rutu kasipua karekepareveira voeaore
vuri vovou irara ora voeao oea rerare isiva-
paaveira. Voeao oea oiraopa siposipore ko-
rurorupaaveira oearovu asavira oiso, teapi va-ia

✧ **1:16:** 2 Ti 1:8; 1 Ko 1:18 ✧ **1:17:** Ro 3:21; Ga 3:11; Hi 10:38

✧ **1:18:** Ef 5:6; Kl 3:6

taraipaave. Uva voea-a evoea oea vuri pitupitu purapaiveira vare korukorupaoro. ¹⁹ Ari ita, viapau oiso rera vo vovouaro vataureva Pauto. Uva voea tapo va-ia taraipaaveira oiso osa vigei, uvare oearovu rutupa va karekereva. ²⁰ ☆ Iu, Pauto tuariri rutu orekerovu rutu purareva vo vuuta-ia eva, oa iava vo voki-ia rekasisa uri-oerao ovokia vao-ia. Uva oirara vara varao kekepaiveira varao oara purareva ora rera vo goruaro-ia vao oa viapau opesia vai. Oire uva vara iavirava uvuipaai ra rera vo goruaro eveipaive ora rera vo vovouaro. Eva oa vituaro iava viapau raiva vai epao voeapa oiso ra vuri pitupituro oaive vataupaoro vara taeapaive.

²¹ Ari ita, Pautoa-ia oisoa taraipaave. Uva viapau oisoa rerapa avivikepaave rera vaisiaro kae piepaoro. Ora viapau oiso oisoa purapaave rerare, “Vearovira rutu Pauto” vo rera-ia vearo vaisi purapaoro. Oisi-a eisi osa raga purapaoro oisoa akukupapa rugorugooro raga oupaive. Uva vara-a evara oara-ia ora voea vo rugorugooroaru ruupa pieiva vara vavagisi pieoro rutu. ²² ☆ Oa iava oisoa oiso purapaave, “Igei-a riro tarai irara rutu.” Vo osa voeare rugorugooara vavagisivira rutu toupave. ²³ ☆ Ari ita, vo pitupituo kavuiva oa-ia oisoa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive, ro ira viapau opesia vaiaro. Oa iava opitupiturovu oaive raga puraiva varaopa ora avivikepasa vara-ia vuurapa vaisi purapaoro tokarasiara. Oara oisoa purapaive ora voea vavaearo raga iava, oiso ra oiravira kekepa viro ora kokiovira, ora

---

☆ **1:20:** Sam 19:1-6   ☆ **1:22:** Jer 10:14   ☆ **1:23:** Sam 106:20; Ap 17:29

rakoruvira, ora vo karero okareroa vo rasio-ia vokapaiveira.

Vo Toupai Ovurirovu Rutu Iava

²⁴ ✧ Uva oisi-a eisi osa ragavira vo pitupitu eva puraiva, oa iava Pauto voea iava vasereva oiso ra ora voea vo pitupituario purapaive evara kokoropara. Oa iava ora voea vo rugorugooroaro raga sirova utuoro opitupiturovu rutu vuriara karekareke piepaiva. Uva ora voea-ia opitupiturovu rutu purapaiva oiso osa okareroavu kaakau karero, voeao okarea viapau oiso ora vo karepa ariipaave. ²⁵ ✧ Ari ita, Pauto vaarore oiraopa reo ovauoro oreorovu raga kuuvuara sirova utupaaepa ora voea raga varaaro. Oa iava oisoa varaore variripaave oara purareva Pauto voari tuariri. Oire uva varapa evara variripaoro rerare Pauto isivaaepa rutu, ro ira vara rutu evara purareva. Ro-ia Pauto ira-ia vuurapa vaisi purapai vigei vao vo vokie ora vo utupaua rutu.

²⁶ Uva vara-a varao vuri pitupituro oara iava Pauto voea iava vasereva, oiso ra ora voea raga ora voea vovouroaro sirova utuave. Ra vara-ia ora arii pieave ora voea raga. Vao kavuoro veaora ora oua, ora vairoro ragava otopaave riakora.

²⁷ Vo ovusa oirara tapo oisi raga piepaoro ora voeava otopaave. Oire uva oisi-a eisi osa iava riroa vuria vavataaro oisoa kaepaive ora voea raga. Uva va eva vuri pitupitu vo voriaro oa voeapa torevokopapeira oa oupaiveira.

²⁸ ✧ Uva oisoa Pautoa-re isivapaoro rera vo tavitaviarova kaureopaave. Uva va-a vao oa

---

✧ **1:24:** Ef 4:18-19; 1 Pi 4:3   ✧ **1:25:** Ais 44:20   ✧ **1:28:** Ef 4:19

iava voea iava vaserevoiva Pauto, voea iava sopaura oaive agasiepa rutu vuriara oaive iava vo pitupituro-ia oara oisoa purapaive vo vokiara rutu-ia. ²⁹ Oiso vo vovouro varao vuri vovouro rutu oiso-ia, iiruko vovoua vao, ari otopa pitupitua vao, ari riiriipa vovoua vao, ari oira kopii pie ovoipa pitupitua vao, ari ora upopa pitupitua vao, ari kuuvu reoroa varao oara oisoa purapaoro oearovivu akaipa piepaive, ari reo topatopa piepa vovoua vao. ³⁰ Ari oearovu togapa vovoua vao kuuvu reoro-ia, ari Pautoapa reasipaoro oisoa ora voea vaisiara raga iava vagupaave, ari raiva taraapa vovoua vao oisore ra oraivai iava vuriara purapaive, ari aite irarava ora kaureopa vovoua vao. ³¹ Ora vuri pitupituro oaive purapaoro oisoa voea varaarore ovaupaave reo ovoiro oaive. Ora viapau oiso oaravivu-ia roroioapaave. Uva oearovupa sir-aopa pitupitu viapau sovopaive vo ora voea sopaaro-ia. Ari, vosa oisi ora sovooro voearovi tauvapaive osa viapau. Aue iava uvare viapau sirao vovourovi vai voea sopaaro-ia. ³² ✧ Pauto vo rearo-a vao oa oiso purapapeira, Oiso torevokopai vosa iravu vuri vovou purapareve vokiara rutu-ia, oire ra rera kopii pieta rera upooro. Uva va-a eva rera vaaro voria. Oire uva vo reoa vao-ia oa-ia oisoa taraipaave rutu. Uva oiso purapaave vare, “Eagara, vo reope eva. Vao purape vuria.” Oire uva vao-ia tapo vuria purapaive oearovu siposipopaoro oiso, “Eagara, vuri vovou purapata. Viapau oiso oavu avu vaiei va-ia.”

✧ 1:32: Ro 6:21; Ap 8:1

2

Pauto Vo Rovirieiario Torevokoa Rutu

¹ ✧ Voeao-ia vuri irara oea iava tavitaviparai oiso, E voea rovirieipataveira oiso voeare pura-paoro, “Vuri irara evoea”? Oire opeita ora visii raga ora keakeapata oisi eisi purapaoro. Vosa oearovu togapata, oire uva visii raga ita oisi vara vuriara purapataveira. Uva oisi-a eisi osa pura-paoro uvuipatai ra ora visii raga ora togapata ita. ² Oa-ia vao-ia taraipaviei oiso, Pautoa raga oa-ia vao voeapa siraoa vavataaro vatepareveira voea vo vovouroaro vuriara rovirieipaoro. Uva va-a eva rera vo pitupituario oa oisi eisi torevokopa-peira rutu. ³ Uva visii-a vao-ia visiigoa oirara toga iraopataveira varao-ia voea vo vovouroaro vuriara. Ari ita, uva visii raga ita visiigoa oisi vara vuriara purapataveira. Oire uva apeisi-a? Pauto vaoro-ia voria putetaverea va vavataoro? ⁴ Ari ita, taraipatai Pautoa-ia vearo vovouto, uvare viapau oiso vagevagepavira visiire kasipuparoveira oiso ra visii opesi pie ovoireve. Oire uva apeisi-a? Va-a eva vituario iava rerapa reasipataveira, eke? E viapau taraipataveira rera-ia Pauto ira visiipa kave vovou rera vaaro vatepareveira visiipa sir-aopaoro, oisore ra vorevira rera iare sopaura oavisii porepata? ⁵ ✧ Oire uva vo voki-a vao oa-ia Pauto rera vaaro kasipua karekereveira voea varaaro vuriara rovirieipaoro torevokovira, uva evo voki-ia visii vaaro voria outaverea rera ruvara-ia pute pievira rutu. Eake iava? Uvare riitako vovou irara visii rera vo reoaro uvu arapa.

✧ **2:1:** Ro 1:20; 2 Sml 12:5-7   ✧ **2:5:** Diu 32:34

⁶ Aue iava uvare uvuivira rutu Pauto voea vorireverea vuriara oaiveva uvuioro, oiso osa voea varaaro vuriara uvuipapeira. ⁷ Uva oisi-a eisi osa ragavira Pauto voea vatereverea Tootoo Ovoi voeao oea vo tootoore taraapaiveira, ora voeao oea rerare vearo vovou rutu purapaive kasivarivira rutu oiso ruipapaoro ra Pauto voea-ia rorupareve, voea vaisiario kae piepaoro. ⁸ ✧ Osa voeao oea ora voea ragare rugorugopaoro vearo vovou kavupaiveira, voea vo pitupituroaro raga sirova utupaoro vuriara, uva voea-a evoea oea-ia Pauto rera vaaro riroa kasipua tovoreverea voeare aveaveoro rutu. ⁹ Oire uva riroa tavaka ouiverea voea vo vuriroaro voriaro iava, ora riroa tapo vavata siraoa-ia oa ouiverea. Ovori epao toupai oa ou rovoiverea irapavira voeao Jiu. Ra voea isivaaro iava oearovu voeao iava ratau tou irara vo vori raga ouive ita. ¹⁰ Ari ita, uva oiraopavira uvare voriaro epao, oara toupai vearo vovouro rutu vo voriroaro. Oara vatereverea Pauto voeaopa oea vearo pitupitu purapaive. Oiso osa vo voriro-ia, vigei-ia rorureverea vigei vaisiario kae pieoro, ora gavaurea tapo vatereverea vigeipa. Oa-a vao oa ou rovoiverea irapavira voeao Jiu. Ra voea isivaaro iava oearovu voeao iava ratau tou irara vo voriro raga ouive ita. ¹¹ Aue iava uvare torevokovira raga Pauto vaeavira rutu oearovu rutu rovirieireverea vo utupaua.

¹² Uva voea voeao-ia ratau tou irara oea-ia viapau oiso Moses vaaro Reo Taisi toupaveira. Oire vosa vuri vovou puraive, ra va-ia kopii

---

✧ **2:8:** Ga 5:20; 2 Te 2:12

ovoiave opesi ovoioro. Uva viapau oiso Pauto oisi voea piereverea vo uvare Moses vaaro sirova Reo Taisi utuoro voea rovirieireverea. Viapau. Ari, eva peira Reo Taisi Jiu-pa irara raga ruvara-ia. Ari vosa voea evoea vuriara purapaive, oa sirova voea rovirieireverea eva Reo Taisi. ¹³ ☆ Vosa voeao oirara oea Reo Taisi uvupaiveira, ra viapau va sirova utupaave vo Pauto osireiaro-ia, uva viapau oiso vearo irara voea evoea. Ari voea oea vearovira vaisipareveira Pauto, oea vearovira Reo Taisi uvupaoro va sirova utupaaveira. ¹⁴ Uva va vao-ia Reo Taisi oa viapau oiso voeao-ia ratau tou irara toupaveira. Ari vosa irai voea iava ora rera vo ruipaaro raga iava vearo vovouro purapareve varao oara iava tavipapeira Reo Taisi, oire uva vo vovouro-a varao oara oiso karekepere rera-ia, oara evara rera vaaro reo goru va sirova utupasa. ¹⁵ Uva voea raga ita oea vearo pitupitu purapaiveira, oa-a eva oa-ia vao kareke piepaiveira oiso rutu Reo Taisi vo reesireesiaro, oa toupaveira voea sopaaro-ia oisi. Ora oiso ragavira tapo osa va vao kareke piepaiveira, uvare ora eveipaaveira voea varaaro iava vuriara. Ra va iava ora togapaave oiso puraoro, “Vuria puraavoi.” Oire vosa ovokivu-ia ora eveiave ora voea raga oiso puraoro, “Vearoa puraavoi,” ra oisi ragavira eisi voea vaaro reo goru ora voea-ia karekeive. ¹⁶ Uva oisi-a eisi osa iava vo vokia eva oa-ia Pauto Jisas tavireverea oiso puraoro, “Oirara rovirieiparivoi,” ovoki-a eva oa-ia varao vatau rugorugooro oara vigei sopaaro-ia vatauvira toupaveira roroiovira ora

---

☆ 2:13: Je 1:22-23

karekeperea rutu viaevira. Uva vara-a evara oara rovirieireverea rara Jisas. Oiso osa oearovu taviavora vao iava Vearo Siposipo Jisas vaaro.

Voeao Iava Jiu Ora Voea Vaaro Reo Taisi

¹⁷ Visii vao-ia apeisi ragavira toupataveira? Oa iava visii raga ora vaisipataveira oiso, “Igei raga Jiu, riro tarai irara Reo Taisi-ia.” Oa-a eva oa-ia ora visii raga ora vaisiaro kae piepataveira oiso purapaoro, “Pauto ira igei raga roporeva. Ira igei raga-ia toupaveira.” ¹⁸ Uva visii rutu rera vaaro Reo Taisi vieipataveira. Osa iava vearovira taraipataveira vo, oiso ra rera vo ruiapaoro sirova utupata. Oa iava uvuipatai ra oaravu rutu oisi iava vearovira rovirieipata oaravu reeresipaoro oiso, “Torevokoara varao-ia.” ¹⁹ Oire ora visii raga iava oiso purapataveira, “Uvuipaiei ra ro vaaru vovouto vovouaro karuio, ora uvuipaiei ita tapo ra aviavia vateio voeaopa oea rupavira toupaveira. ²⁰ Ora uvuipaiei tapo ra voeao auu reo pura irara torevokoio tapo. Ora tapo uvuipaiei voeao roroio pievira siposipopasa oea airepavira Pautoa-ia taraiave.” Ora oiso purapataveira, “Taraipaioveira vearovira rutu Reo Taisi-ia, oa iavirava varao-ia oiraopa reoro rutu vituaroa iava taraipaioveira rutu ora orekerovu rutu-ia taraipaiei.” ²¹ Avoeao! Visii vao-ia visiigoa oearovu rutu siposipopataveira. Uva apeisi-a? Ari akepa visii raga ora siposipo asapataveira? Oearovu vosipataveira oiso purapaoro, “Opeita kavirupata.” Uva apeisi-a? E kavirupa irara visii? Iu. Oa purapataveira. ²² ✧ Oearovu vosipataveira

---

✧ 2:22: Ap 19:37

oiso purapaoro, “Opeita otopata.” Ari eakepa visii raga oisi ora pie asapataveira. Visii riro kasipu irara voeaore oea varaore variripaaveira oara purapaiveira ora voea vavaearo iava. Vo osa visii raga orekerovu kavirupata vo keparo-ia oara-ia varao toupaveira tokarasiara. ²³ Uva ora visii raga tapo ora vaisi oavisii kae piepataveira oiso purapaoro, “Pauto vaaro Reo Taisi igei raga-ia toupaveira.” Uva va vao-ia Reo Taisi oa vatavatapaoro Pauto vaisiaro akaipa piepataveira rutu. ²⁴ ✧ Vao-ia Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Voeao-ia ratau tou irara oea visii varaaro vuri pitupituro kekepaoro Pauto vaisiaro tovipaiveira.’

Rakari Verapa Pitupitu Oa Viapau Uvuipai Oirara Orirupasa

²⁵ ✧ Vosa Reo Taisi rutu sirova utu ruipapata, ra ora visii iava rakari verapata ora reesipaoro oiso, Visii Pauto voeaaro rutu. Eisi osa vearopai. Ari vosa oisi va purapaoro eisi Reo Taisi vatavatapata, ra vo reesi eva oiso rutu toupave Kuuvua rutu. Oa akaipavira rutu toupai. ²⁶ Oire uva apeisi ragavira toupai vo Pauto osireiaro-ia? Aue iava vosa iravu voea oia ratau tou irara rakari vera asato vearovira Pauto vaaro sirova Reo Taisi utuparo. Oiraopavira ita, oiso Pauto ira eveiparevere oiso rutu osa iravu ro visii iava, visiigoa ora visii iava rakari verapataveira. ²⁷ Oire uva voea voea-ia ratau tou irara ora voea iava rakari vera asa irara, oea vearovira rutu Pauto vaaro Reo Taisi sirova utu iraopaaveira. Uva voea-a evoa oea vovevira visii togaiverea,

uvare visii-a vao Jiu rakari verapa irara, visiigoa akukupapavira Reo Taisi-ia tarai ragapataveira, osa viapau oiso va sirova utupata. ²⁸ ✧ Aue iava uvare iroutoa rutu-a Jiu-pato? Easi ro-a ira-ia rakari vera reesi toupai, raa? Viapau. Asi ro-a ira-ia oiraopa reesi rutu toupave. Vo reesio-ia oiso-ia vosa Pauto vaaro Reo Taisi rera sopaaro rutu-ia oiraopavira rutu toupave. ²⁹ ✧ Oiraopavira rutu ro-ia oiraopato Jiu-pato ira-ia oiraopa reesi rutu toupave rera sopaaro-ia. Vo reesio oa viapau oiso sigoa-ia oa purapaaveira vao Reo Taisi sirova utupaoro. Asi vao-a oa purapaveira Pauto reraaro Tugoropato Uraurato. Oa-a eva oa vituaro rutu iava ruipapaaveira rutu, oiso ra voea-ia rorupareve rutu Pauto, uvare viapau oiso rugorugoopaaveira ra ora voea raga vaisiario-ia vuurapa vaisi purapaive oirara.

3

Pauto Rovovira Reoa Vate Rovoreva Voeapa Jiu Uva Voava Rerare Isivaaepa Ita

¹ Oire uva apeisi ragavira oiso osa toupai voi vao-ia? Vosa Jiu-pato vii, oire ra va iava iravira irapau oearovu rutupa oirara vo Pauto osirearo-ia, eke? E apeisi-a? Akukuvira raga ora voea iava voeao Jiu rakari vera ragapaaveira, eke oai toupaveira va-ia vao? ² ✧ Avoeao, oiraopavira rutu oa-ia vao toupai voi vao-ia. Oa vituaro uvare va-ia vao oearovu rutu putepaveira. Rovopa rutu vearoa oiso rutu toupaveira, uvare Pauto

---

✧ **2:28:** Mt 3:9; Jo 8:39   ✧ **2:29:** Kl 2:11; 2 Ko 10:18; 1 Pi 3:4

✧ **3:2:** Diu 4:8; Sam 147:19

ora rera vo reoaro vatereva voeaopa Jiu. Oa iava uvuipai ra va iava vearovira rutu taraipaave va-ia vao oa purareva voeapa. ³ Oire uva apeisi-a? Oearovu Jiu-pa irara vo reore vao-ia isivaaepa, uva apeisi-a? E Pauto vare vao rera vo reoaro ovauroverea? ⁴ ☆ Viapau rutu. Oreoa vao rera vaaro oirao piereverea ra oiraopavira karekeperea rutu. Vosa oirara rutu oiso toupave osa riro kuuvu irara, uva rera raga ira pauakavira rutu toupaveira Oiraopatoa Rutu Pauto. Oiso osa vao-ia purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vosa reoreopau, ra vii vo reoaro oiraopape rutu, oire ra va iava taru oirara rutu vo reo uvupaive. Vosa oearovu vii keakeapaoro vii togapaive oaravu-ia kuuvuara oiso purapaoro, Vuritoa rutu vii, oire ra voea-ia puteri voea varaaro viaevira kuuvu reoro karekeoro.’

⁵ Ari ita, oearovu vo rasio iava oiso pura-paaveira, “Vosa vigei vo pitupituroaro varao vuriara oara-ia Pauto vaaro torevoko pitupitu viaevira rutu karekeperea, oire uva apeisi-a?” Vosa Pauto vara-ia vigei varaaro vuriara vigei vorireverea, uva apeisi-a? Ra rera Pauto vuria purareve va-ia oisi? ⁶ Viapau rutu! Viapau oiso vurito-a Pauto. Vosa oisi ragavira toupavevori, ra apeisi ragavira oearovu varaaro vuri vovouro torevokovira rovirieipareve voeao oea vo rasio-ia toupaveira? ⁷ Oire oearoi pasi ragaire oiso puraavere, “Viapau oiso torevokopai ra Pauto igei varaaro iava kuuvuara igei rovirieireve. Aue vituaro iava uvare vara iava evara Pautoa-ia

☆ 3:4: Jo 3:33; Sam 116:11, 51:4

taraiapaaveira oearovu vearovira oiso, Oiraopatoa Rutu Pauto. Ira ora rera vo reoar oirao piepareveira vara rovirieipaoro. ⁸ ✧ Oire vosa oiraopa reo vao-ia, ra va iava oearovu vai pasi oiso puraave, “Oire ra vuriara vai purape, ra va iava vearoa vai karekepe.” Ari ita, oearovu oiso ragai tovipaiveira oiso purapaoro, “Vii Pol viigoa oisi oiso oearovu siposipopariveira.” Oiraopavira rutu oa-a vao oa-ia voea evoea riroa tavaka ouiverea rara vo Pauto ruvara-ia voea vo toviroaro voriaro sirova vuriara.

Viapau Rutu Irai Vo Rasio-ia Torevokotoa Vai Toupaveira

⁹ ✧ Oire uva apeisi-a? Voeao Jiu-pa irara ratau tou irara-ia putepaiveira, uvare voea-a vearo irara, eke? Viapau rutu. Vo reo-ia oa aviavi pievira rutu pura rovoavo oiso-ia, Voea rutu voea Jiu ora voea tapo ratau tou irara oea rutu takuvuaro-ia goruvira rutu toupaveira vuria vo varivariaro. ¹⁰ ✧ Oisi-a oiso osa rutu toupaveira Tugoropa Vuku-ia vo reo-ia, Viapau rutu irai ei torevokotoa vai, uvare oirara rutu-a vuri irara.

¹¹ Ari ita, viapau oiso irai ei ira roroiovira rutu Pautoa-ia taraiparoveira. Ora tapo viapau oiso irai epao ira Pautoa-re taraapareveira rerare rugorugopaoro.

¹² Uvare oirara rutu-a oea Pautoa-re isivaaepa vuriara-ia pirooro. Viapau oiso vearoa vai purapaiveira. Oa iava viapau oiso irai epao voea iava ira vearoa vai purapareveira.

✧ **3:8:** Ro 6:1   ✧ **3:9:** Ga 3:22   ✧ **3:10:** Sam 14:1-3

- 13 ✧ Ari ita, voea vo reoroaro vuriara rutu eru geesi reoro, oiso rutu osa vao eru-ara vo geesipapeira tova urui-ia. Ari ita, voea gisipoaro iava kuuvu reoro kosipa piroveira vo oearovu keakeapasa. Oa iava voea vo reoroaro oearovu avupaiveira, oiso rutu osa tavuako.
- 14 ✧ Oearovu tovipaiveira vurivira rutu vaavaavu-uvira. Oa iava ikauvira rutu voea iava kasipua kosipa piroveira.
- 15 ✧ Oire ra oearovu upopaive.
- 16 Ora uvarovu rutu vokapaoro oearovu rutu varaaro tekipaiveira. Oire ra varapa rirovira siraopaave voeao oea varaaro-a.
- 17 Viapau rutu oiso vao-ia taraipaaveira kave vovou vo pitupituaro.
- 18 ✧ Ari ita, oiraopavira, viapau oiso Pautoa-re rugoopaoro rerapa ora avivikepaaveira.’
- 19 Oire uva vigei oiso taraipavioveira Pauto voeaopa Jiu-pa irara Reo Taisi vatereva, oiso ra toupave va sirova utupaoro. Oa iava viapau oiso irai voea iava uvuiparoi ra oiso puraparo, “Ragai-a torevokotoa rutu.” Viapau rutu. Ari ita, oiraopavira voea rutu voeao uvarovu rutu tou irara oea va-ia vao Reo Taisi taraipaoro ora voea-ia taraipaaveira oiso, “Vigei rutu vao-ia vuri irara. Vigoa taru voria ouperea vo Pauto ruvara-ia, varao voriaro vigei varaaro vuri vovouro oavi.” 20 Eake iava? Uvare viapau oiso irai ei ira torevokovira karekeroverea Reo Taisi sirova utuoro vo Pauto osireiario-ia. Viapau. Ari vosa

---

✧ 3:13: Sam 5:9, 140:3 ✧ 3:14: Sam 10:7 ✧ 3:15: Ais 59:7-8

✧ 3:18: Sam 36:1

oisi ragavira oiso oaravu-ia taraipavio va iava vao Reo Taisi, oire ra oisi ita ora vigei raga-ia taraipavio, ra oiso purapavio, “Oiraopavira rutu ita, vigei rutu vuri irara.”

Ro Ira Krai Oirao Piepareve Era Ira Torevokovira Karekeroverea Pauto Osireiaro-ia.

²¹ Vosa eisi ragavira toupave Reo Taisi, oire ra viapau oiso oisi ragavira va iava torevokovira karekepavio. Viapau rutu. Ari ita, uva oraivavuei vao oa roroiovira karekerevora Pauto oirara rutupa. Vao oa iava vo rigato epao vo Moses vo taisiaro Reo Taisi sovara-ia. Ora vo oearovu rutu profet irara vo rigatoroaro tapo sovara-ia, varao oara puraiva voari rutu tuariri. ²² Oiso osa vao-ia oa-ia vigei reesipareveira oiso purapaoro, “Torevoko irara voeao-ia” aue iava rara Jisas Krai oirao piepape. Oraiva eva oa oirara rutupa toupai. Oa-ia oisi eisi voea taru oiso piereverea voeao oea Krai oirao piepaiveira rutu. Oa-a eva oa vituaro iava oirara rutu areivira raga toupaveira Pauto osireiaro-ia. ²³ ☆ Oiraopavira rutu, oiso osa oirara rutu vuri vovou pura-paveira. ²⁴ Oa iava oirara rutu tauaipaaveira Pauto vo Saraaro-ia koata arapa vore rera ruvara-ia. Ari Pauto vo siraoaro riroa rutu akukuvira oa vate ragapareveira vigeipa vo Jisas Krai vo kovoaro iavirava. Oire uva vo vatevatea vao-ia oa-ia vigei reesipareveira oiso, Torevoko irara voeao-ia, vorara va-ia vigei iava vuriara vera rovo-pareve. ²⁵ ☆ Aue iava uvare Pauto Jisas

---

☆ **3:23:** Ga 3:22 ☆ **3:25:** 1 Jo 2:2; Hi 9:14, 28; 1 Pi 1:19

vara piereva rera sipooro vigeipa kopiioro koroua tavariosa. Oire uva va vituaro-a vao-ia vosa va oupasa Jisas oirao pie rovopape rutu, ra va iava Pautoa tapo ora agiagipavio. Uvare Pauto oirara rutu varaaro oisoa keke ragapareve vuri vovouro. Oa iava voeapa oisoa siraoparo rutu. Oire uva oisi-a oiso osa iava Pauto vo vovouaro torevokoa rutu viaevira karekeerao vo vokio. ²⁶ Uva vo vokio viapau oiso oirara vo vovouroaro keke ragapareveira. Uva va-a eva oa vituaro iava oirara rutu oiso taraipaaveira, Ro-ia Pauto torevokotoa rutu. Ira voearore oiso puraparoveira, “Torevoko vovou irara voeao,” vo rara Jisas oirao pie rovopaive rutu.

²⁷ ✧ Oire uva eake vai rutu uvuipai ra oai purape, ra oai iava vo vaisi eva oupe oiso, Vii-a torevoko vovouto? Ra va iava vaguvira tavita-vivio? Viapau rutu oiso oai epao. Uvare Reo Taisi rutu sirova utupavioveira, eke? Viapau rutu. Ari aue raga-ia oirao piea vao vigei vaaro. Oa raga-ia uvuipaviei ra vo vaisi eva oupe. ²⁸ Oire uva oisi-a oiso osa iava uvuipaviei ra Pautoa tapo ora agiagipavio vearo vaisi ou rovooro, vo rara Jisas oirao pie rovopape rutu. Ari ita, viapau oiso uvuipapeira vosa Reo Taisi raga vo pitupituroaro sirova utupavio.

²⁹ Uva apeisi-a? E Pauto-a Jiu raga reraaro? E viapau oearovu rutu reraaro-a voeao ratau tou irara, raa? Ari oiraopavira rutu, ro-ia Pauto oirara rutu reraaro. ³⁰ ✧ Pauto-a kataitoa raga rutu. Ira voarei rutu iava oearovu rutu reereesipareveira torevoko vovou irara ora rerapa vao

---

✧ **3:27:** Ro 2:17, 23; 1 Ko 1:29-30 ✧ **3:30:** Ga 3:8

raga iava oirao piea. Voearei rutu iava oiso, voeao iava Jiu-pa irara ora voeao ratau tou irara. ³¹ Oire uva apeisi ragavira? Reo Taisi veripape uvare vigei varaaro oirao pie vovouro va-ia Reo Taisi putepaivoi rutu? Viapau rutu. Ari ita, vo osa vao airepa raiva sirova utupaoro vao tapo Reo Taisi oirao piepape.

4

Pauto Ebrahim Vaisireva Oiso, Torevokoto

¹ Ro-ia Ebrahim Jiu-pa irara aautoaaro, uvare rera-a voea vituaro rutu Jiu. Oire uva apeisi ragavira purapaviei rerare, uvare apeisi ragavira torevokovira karekero viropa? ² Uva apeisi-a? Torevokotoa rutu-a rera varao iava okovoroa rutu purareva, eke? Viapau. Vosa eisi vo kovoro purarevori, uvuipa ra ora vaisiaro rei piero. Oire ra va iava ora rera iava vara-ia evara ora rera iava riataroeri. Ari ita, uva viapau oiso uvuiparoepa ra oisi eisi piereve vo Pauto osireiario-ia. ³ ✧ Uva Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ebrahim Pauto oisoa oirao piepareve. Va-a vao oa iava Pauto rera vaisireva oiso, “Torevokoto.’”

⁴ Ari ita, oiso-ia vosa iravu iravupa oirato kovopareve, oire ra vo kovo-ia eva rera vaaro voro ouparo. Vo vorio-ia rera vaaro viapau oiso sirao voria vova rera reitoaaro rerapa. Viapau. Ari evo voro oisoa oupareve vao raga-ia rera vo kovoaro.

⁵ Oire uva rera-a eera ira oisoa vaisipareve Pauto oiso, Torevokoto, vo rara ora rera vo kovoroarore

---

✧ **4:3:** Jen 15:6; Je 2:23

ovaupaoro Pautoa raga oirao piepareve. Ari ita, Pautoa raga oiso vigei vaisipareveira, Torevoko vovou irara, vigei vao vigoa vuriara purapa-peira. ⁶ Ro-ia Devit ira tapo oiso reoreoroepa va iava vao oiso-ia, Vosa voeao oirara oea Pauto oirao piepaive, oire ra voea varaaro oirao pie vovouro kekepaoro oiso voea vaisipareve, Torevoko vovou irara. Oa iava oisoa rorupaive rutu. Uva viapau oiso voea vo kovoroaro kekepaoro-a. Viapau. Ari, aue raga oirao piea vao voea vaaro.

⁷ ✧ Oiso vo rigato purareva Devit,

‘Voeao oirara oea rorupaive rutu, uvare voea iava vuriara rutu vera ovoireva vara ovau ovoiro rutu Pauto.

⁸ ✧ Ora tapo rorupareve, ro ira varaaro vuriara kekepaoro Pauto viapau oiso vara vieipareveira vore tuepaoro utupa voki-ia.’

⁹ Oire uva apeisi-a oiso osa puraroepa Devit? E voeao raga rorupaive oea ora voea iava oisoa rakari verapaave? Viapau. Eake iava? Uvare Ebrahim voari tuariri rutu Pauto oirao piereva rutu. Oire uva Pauto rera vaaro iava oirao piea eveiro oiso rera vaisireva Ebrahim, Torevokoto. Eisi osa visii tavitavipaavoi vo reo iava vo Tugoropa Vuku-ia. ¹⁰ Oire uva apeisi-a? Aa vo vuutao rutu iava vo voki-a vao oa-ia oisi Ebrahim vaisireva Pauto? Uva oisi rera vaisi rovorevoiva, ora rera iava utupavira rakari torevoko vovouepa, eke? Ari! Osa-a eisi. ¹¹ ✧ Iu ita, oa-a eva isivaaro rutu iava rera iava rakari veraaepa reesia puraoro. Oiso ra va iava oiraopavira karekepe vo vaisio oa-ia Pauto rovvira oiso

---

✧ 4:7: Sam 32:1-2   ✧ 4:8: 2 Ko 5:19   ✧ 4:11: Jen 17:10; Lu 19:9

rera vaisireva Ebrahim, Torevokoto, vo osa ora rera iava rakari vera asavira toureva. Oire uva eisi osa ragavira piereva Ebrahim, Voeao ratau tou irara aitetoaaro. Voeao oea ora voea iava viapau rakari verapaaveira. Uva oisi-a oiso osa iava voea varaaro raga iava oirao pie vovouro voea vaisipareveira Pauto oiso, Torevoko vovou irara. ¹² Oiso-ia tapo rera ro Ebrahim Jiu-pa irara aitetoaaro toupaveira, voeao oea oisoa rakari verapaave. Ora voeao tapo Jiu oea Pauto oirao piepaiveira. Uva oisi-a eisi osa pie rovoreva Ebrahim Pauto oirao pie rovooro, oa iava ora rera iava rakari veraroepa utupavira.

Reo Ovoi Vatareva Voeaopa Oirao Pie Vovou Irara

¹³ ✧ Pauto Reo Ovoi purareva Ebrahim-pa ora voeao rera aao iraraaro utupa irara. Vao oa-ia oiso puraroepa, “Ragai visiipa vo rasio rutu vateavere rara, ora voeao vii aao iraraaro utupa irara.” Ro Ebrahim ira oisoa Reo Taisi rutu sirova utuparo. Oire uva viapau oiso va vituaro-a vao-ia oa iava Pauto rerapa Reo Ovoi purareva. Viapau. Ari oirao piea raga-a rera vaaro oa vituaro iava va vao vearo vaisi rutu oureva Pauto ruvara iava Ebrahim. ¹⁴ Oire uva apeisi-a voea iava voeao oea reo ovoi ouivereva? E voea raga va sirova utupaaveira va vao Reo Taisi, eke? Oire vosa oisi oiso toupave, ra akukuvira raga oevu Pautoa-ia oiraopa vaisi purapaive. Ra va iava viapau Pauto vaaro Reo Ovoi viapau akaipavira rutu toupave, raa? Ari! ¹⁵ ✧ Uva viapau oisi eisi toupaveira. Eake iava? Uvare va-ia vao

---

✧ 4:13: Jen 17:4-6 ✧ 4:15: Ro 3:20, 7:8, 10, 11

taraipavioveira Reo Taisi oa oiso purapapeira, “Voeao oea vuriara purapaive oarava uvuivira ita vara voriaro ouiverea.” Ari vosa viapau oisi eisi Reo Taisi vaieri, oire va iava viapau oiso ra irai ragaire oiso puraparo, “Vuriara puraparivoi. Oa iava vii vaaro voria ouriverea rara.”

¹⁶ Oire uva va raga vao Reo Ovoi vituaro oirao piea. Oiraopavira rutu, uva viapau oiso va vituaro-a vao varao-ia vigei vo kovoroaro. Vosa va vituaro oisi oiso toupave, uva viapau oiso akukua vatevatea vao-ia Reo Ovoi Pauto vaaro. Ari ita, oiraopavira oiso osa varao uvuipaviei ou rovopape vo Reo Ovoi iava vao Pauto vaaro rara Pauto oirao pie rovopape, oiso osa Ebrahim oisoa pie rovopareve voari tuariri, uvare Ebrahim-a vigei rutu aitearo. Vigoa Reo Taisi sirova utupavioveira, ora voeao oea Pauto oirao piepaiveira oiso rutu osa oisoa piepareve Ebrahim. ¹⁷ ✧ Aue iava uvare oiso purapapeira Tugoropa Vuku, ‘Ragai vii oiso pieava osararovu rutu aitearo vii.’ Oiraopavira rutu vigei vao-ia Ebrahim ovii iraraaro vo Pauto osireiaro-ia, ro Pauto ira oisoa oirao piepareve Ebrahim. Oa vao Reo Ovoi oirao piereverea vo utupaua Pauto. Aue vituaro iava uvare rera raga uvuiparoveira rutu voeao kopii irara vorevira tore piepasa vova tova uruiro-ia. Ora varao tapo oara-ia viapau uvuipaai oarovu oiso ra vara kekepaive, rera raga uvuipa oara karekpesa roroiovira. Rera ro vigei reraaro Pauto ira oisi oiso toupaveira.

¹⁸ ✧ Rera ro Ebrahim ira avuka ragaroepa kakae kavau asavira raga. Uva oisoa touvira

---

✧ 4:17: Jen 17:5; 1 Ko 1:28   ✧ 4:18: Jen 15:5

rutu tueparo Pautoa raga oirao piepaoro oiso purapaoro, “Rera raga ragai vaterevere rara kakaetoa vai.” Uva va-a vao vituaro iava oisoa vao Reo Ovoi oirao piepareve rutu oa vatereva Pauto rerapa. Vao oa-ia oiso puraroepa, “Vii-a Ebrahim, osararovu rutu aitearo.” ¹⁹ ✧ Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Ebrahim katai vovoto ivaro (100) iare uvuisa tutuureva. Oa iava oiso puraroepa ora rerare, “Avoeao, avuka ragarai ragaivi. Uva kopiisa tutuuavoi. Vegei avukarei rutu ora vatuava oaa o-ia Sara. Iria viapau uvuipaoi oiso ra kakaetoa vai kavauveve.” Uva oisi ragavira toupaooro goruvira oisoa va raga vao Reo Ovoi oirao piepareve, oiso ra va iava kakaetoa vai kavaureve. ²⁰ Oire uva va raga-ia vovoupaoro vao Reo Ovoi viapau oiso rera vaarore oirao piea oisoa ovauparo. Uvare va-a vao oirao piea oa rera vo rugorugooaro goru pieva rutu. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva rutu. ²¹ Ari ita, goruvira rutu va vao Reo Ovoi oirao pierewa rutu. Oiso ra Pauto rera vaaro rerapa va oiraopavira kareke pierewe rutu, uvare viapau oisoa vakuvakuparo rera-ia Pauto rera Ebrahim. ²² Oire uva va-a eva oa vituaro iava Pauto rerare oiso puraroepa, “Torevoko vovoutoa rutu vii Ebrahim.” Uvare oisoa rera vaaro kekepareve riro gorua oirao piea rera vaaro.

²³ Oire uva vo reo-a vao oa rigatoiva rera iava Ebrahim oiso, ‘Pauto rera vaisireva oiso, Torevokoto vearoto.’ Uva va vao oiso puraoro viapau oiso rera raga iava oiso vo rigato puraiva. ²⁴ Ari ita, vo reo toupaveira vigei rutu iava, vigoa

---

✧ 4:19: Jen 17:17; Hi 11:11

vaisireverea Pauto oiso, Torevoko vovou irara. Aue raga iava vo rara rera oirao pie rovopape rutu, ro-ia Pauto ira Jisas kopiia iava vorevira tore pierewa. ²⁵ Pauto rera eakareva viurupa irara vavaearo-ia, oiso ra kopiio vigei varaaro vuriara voriaro ouoro. Uva va-a vao oa iava vorevira toreroepa, oiso ra va iava eva Pautoa tapo ora agiagipavio oiso rutu toupaooro, Torevoko vovou irara rutu.

5

Pautoa Tapo Ora Agiagipavio Vo Rara Jisas Oirao Pie Rovopape

¹ Oire vo osa Pautoa tapo ora agiagi rovopavio rera vaaro Reo Ovoi oirao pie rovopaooro, oa iava gavaurea-ia rera tapo toupapeira. Vo uvare Jisas Krai vigei Turaroaro va eva kasipua opesi pieredora. ² ✧ Oa vao purarevora Jisas vigeipa. Ari ita, uvui iraopaviei ra Jisas oirao piepaoro vereopa vovou oupape vo Pauto ruvara-ia. Uva evo vovou oupaoro tootopavioveira vokiara rutu-ia. Oa-a vao oa iava roru iraopapeira vo vuutaore tuepaoro, oa-ia Pauto tapo toupaperea rera vo vovouaro rutu sirova utupaoro oiso rutu osa rera. ³ Ora varaoro tapo sirao vovouro vo tavakaroaro oara-ia tapo roru iraopape. Uvare vara-ia tarai iraopavioveira oiso, Oara vearopapeira vigeipa. Eake iava? Uvare vara varaoro vo siraoaro kaepaoro uvuipaviei ra raverave asavira goru visivi rutu vokapape. ⁴ Oire vosa oisi eisi toupaperea osa Pauto vigeire vo reo purareverea oiso puraoro, “Vearopai rutu uvare oisi

✧ 5:2: Ef 2:18; 1 Ko 15:1; Hi 3:6

eisi piepatavoi.” Oire vo osa vo reo-ia taraipaoro rutu, oa vigei varaaro oirao pie vovouro goru piepaiverea rutu rerare tuepaoro. ⁵ ✧ Oiraopavira rutu, uvare viapau oiso akukuvira oirao piepapeira rerare tuepaoro. Viapau. Uvare Pauto riroa siraoa vate ragarevora vigeipa ro-ia Tugoropato Uraurato ira-ia vigei iava sopaura agasi pieredora rutu. Ro-ia Tugoropato ira-ia Pauto vigeipa sirao vate purarevora.

⁶ ✧ Vo vuuta-a eva oa-ia viapau oisoa vigei raga uvuipavio ora tauvapasa, vao oa-ia Pauto vo vokio reesireva oa-ia Krai arureva vigeipa kopiisa vigei vao vuri irara. ⁷ Oire vo osa irai oiso puraro, “Vosa oeai ragai roro pieve ragai reesiro oiso ra iravu vearoto vo tavukiaro ouoro rerapa kopiira. Avoeao, uva siraovira rutu-a. Uvare reasiparai oisi pie arapa. Eari vai pasi, irai vai uvuiparoi ra oisi piereve. Irou vai ira-ia taraipai? ⁸ Ari ita, Pauto riroa rutu siraoa purareva vigeipa ro-ia Krai, ira vigei vo tavukiaro rutu oueva kopiioro vigeipa vao-ia riro vuri vovouro pura irara. ⁹ Uva vigei-a vao vigoapa kopiioropa rera Krai. Osa iava uvuipaviei ra Pautoa tapo ora agiagipavio. Ora rera ro Krai ira vigei virivaripareverea Pauto vo kasipuaropa. Ra va iava utupaua viapau oiso vigei ove ita va. ¹⁰ ✧ Voari tuariri rutu uva oisoa rera tapo ora keripavio. Oa isivaaro iava rera tapo ora agiagivierao uvare Oviito Jisas vigeipa kopiioera. Uva oisi-a oiso osa tupaoro oiso rutu toupapeira, Pauto vate iraraaro vigei. Ra vao-ia tapo vearovira tarai

---

✧ **5:5:** Fl 1:20; Ef 1:13   ✧ **5:6:** Ga 4:4; Ro 4:25   ✧ **5:10:** Kl 1:21-22; 2 Ko 5:18

iraopavio rutu oiso, Jisas vigei orirupareverea vigei tootoo piepaoro aue iavirava rera vaaro tootoa. ¹¹ Iu ita, uva viapau oiso orirua raga-a oa-ia rugorugoopavioveira. Ari vao tapo-a riroa rutu rorua oa oupapeira. Vo roruo oa sovopapeira ora vigei-ia, vo rara vokiara rutu-ia Pautoa tapo ora agiagipavio. Ro Jisas Kraiss vigei Turaroaro ira vearo vovou-ia vituparoveira rutu.

Adam Ira Kopiaa Rovoreva, Ari Kraiss Ira Oiraopa Tootoo Rovorevora Vigeipa

¹² ✧ Oire uva vo rovoa-ia iravu oisoa toupaveve ira kopiaa rovoreva Adam. Oa-a vao vituaro vuri vovou vo voriaro karekeepa vao-ia kopiaa. Uva oisi ragavira oirara rutu-ia poupa piroveira kopiaa, uvare oirara rutu vuri vovou purapaiveira. ¹³ Uva vuri vovou purapaoro oisoa toupaveve oirara rutu. Oire uva Moses vo vuuta-ia voeare kavauroepa. Oa iava riroroiva, vao Reo Taisi purareva voeapa. Ari ita, voari tuariri uva oisoa va-ia vao vuri vovou toupaveve vo osa viapau Reo Taisi vaiva toupaveve. Uva viapau oiso Pauto voea varaaro vuri vovou oisoa vieipaveve. ¹⁴ ✧ Oire uva vo vuuta vao Adam vaaro oa iava vo tuguraepa Moses vo vuutaaro-ia, oa-ia oirara oisoa kopii ragapaave. Uva viapau oiso oisoa piepaive oiso osa ro-ia Adam, ira Pautoa-va kaureoroepa rutu vuri vovou rovooro rutu. Va vao purareva rera Adam ovoovovira. Oa iava Jisas rera isivaaro-ia karekeroepa kavauoro oavu ita ovoovoa vituaro rovooro.

✧ 5:12: Jen 2:17, 3:6, 19   ✧ 5:14: 1 Ko 15:22, 45

15 Oire uva waiterei-a waitereo tasitoarei. Uva viapau oiso vaeavira rutu waiterei-ia toupaveira. Aue iava uvare Adam vaaro vuria viapau rutu oiso Pauto vo vatearo-a. Eake iava? Uvare riro irara rutu oisoa va-ia kopii ragapaave rutu. Ari ita, Pauto vaaro-a sirao vate, uvare riro irara rutu oirara vo sirao vao ou ragapaaveira rutu. Ari ro raga-ia Jisas ira vigeipa siraparoveira. Ira vitu-paroi vao-ia oa iava Pauto vo sirao vate kareke pierevora vigei-ia vo vokio. 16 Oire uva rera vo voriaro Adam oa oureva rera vaaro-ia vuria vo voriaro, pisa vorivi rutu vaopa Pauto vaaro riroa siraoa. Aue vituaro uvare kataia rutu vuria riroa rera vaaro kekeoro rera rovirieireva. Oa iava rerare oiso puraroepa Pauto, “Vuritoa rutu vii Adam.” Ari ita, vigei rutu varaaro riroara vurirara. Ovusa vigeipa riroa rutu vate rovopareva siraoa. Oire va isivaaro iava oiso vigei vaisipareve, Vearo irara rutu. 17 ✧ Oiraopavira rutu Adam vaaro vuria oa iavirava kopii vo goruaro varivariaro karekepapeira vo oirara rutu-ia. Rera raga iava ro-ia Adam. Ari ro-ia Jisas Krai ira vaaro pute pievira rutu toupaveira. Uvare va purareva vigeipa oa-ia riroa rutu vatevatea siraoa oupapeira. Oa iava oiso vigei vaisipareveira, Torevoko vovou irara. Ra va iava vo toupapeira tootoa vo goruaro-ia, uvare rera raga Krai ira Oiraopa Tootoo rutu vatepareveira.

18 Kataitoa raga vaaro iava vuria vo tavakaaro kosi piropa oirara rutu iare. Uva ita, kataitoa raga Jisas ira vurirara vo tavakaaro opesi pieoro tootoa vaterevora oirara rutupa. 19 Uva oisi-

---

✧ 5:17: 2 Ti 2:12; Re 22:5

a oiso osa iava riro irara rutu vuri irara oisoa toupave, uvare kataitoa raga Pautoa-va kaure-oroepa Adam voari rovoa-ia vuria rovooro. Uva oisi ragavira ita vigei rutu riro irara uvuipaviei ra vearo vaisi oupape, uvare kataitoa raga ita Jisas Pauto vo ruipaaro sirova uturoepa.

²⁰* Va-a vao-ia Reo Taisi oa ora kareke rovoepa rutu voari tuariri, oiso ra va iava oirara rutu ora eveipaave ora voea raga. Ra va iava oiso pupapaave ora voeare “Oiraopavira vuri irara rutu vigei.” Uva va-a vao oa vituaro iava vuri vovou ora rigaaepa oirara rutu iare. Oire uva oisi raga ita Pauto vaaro vereopa vovou oa pute pievira rutu ora rigaerao rutu. ²¹ Uva vuria vo goruaro oisoa oirara tokipaive voepa reipaoro. Vao oa vituaro iava oisoa kopiipaave. Ari vao Pauto vaaro vereopa vovou oa-ia uvuipaai ra vearo tauva rutu oupaive torevoko vovou purapasa. Aue iava uvare Jisas Krai toupave vo vokio, ira Pauto vaaro vereopa vovou roroiovea rutu. Vao vereopa vovou oa iava vigeipa siraoparoveira rutu vigeipa Tootoo Ovoi vatepaoro. Vao oa-ia vituparoveira rera Jisas Krai vigei Turaroaro.

6

Vigei Rutu Kopiiviera Krai Tapo

* **5:20:** Ga 3:19; 1 Ti 1:14 uvare rerare tuepaoro raripavioveira rera oirao piepaoro rutu. Oire uva eake-a vo reo vao porearo, raria? Oreoa porearo-a vao-ia oiso toupaveira, Tuepata varaore oara visiipa tovira karekeperea. Ari ita, vo osa ro ira iare oisi orekevu karekepe, oire ra viapau oiso vovouparo raripaoro ita, “Oa ouavere tou visivi.” Viapau, eva ita oa rerapa kareke ovoierao.

¹ Apeisi puravio vao iava? E uvuipaviei ra oaravu ita vuriara purape, ra va iava vorerivira Pauto vara ita verareve ora rera vo siraoaro riro pieoro? ² Viapau rutu. Uvare oiso rutu toupapeira osa voeao kopii irara, oea viapau uvuipaaveira oiso ra vuriara vai purapaive. Uva apeisi-a? E uvuipaviei ra oisi eisi toupaooro vuri vovouro vai purape vokiara rutu-ia, eke viapau? ³ Uva va-ia tarai iraopata oa-a vao-ia baptaisa vituaro rutu oiso, vo osa baptaisa ouepa va-ia ora reesioro oiso, kataivira rutu toupai vigei rutu Krai tapo ora tavosipaoro. Oire uva oisi raga ita-a eisi osa ora reesiviepa ita oiso, oisi raga kataivira rutu rera tapo kopiioro. ⁴ ☆ Oire uva va-a vao-ia baptaisa vituaro porearo oiso-ia, Vo osa Krai kopiioera, oire uva vigei tapo rera tapo kopiiviera. Oa iava vigei tapo ita tovaivora rera tapo. Oa iava vorevira rera tootoo pieoro rera tore pierevora Pauto riroa iava gorua vao rera vaaro. Uva oisi ragavira-a eisi osa iava uvuipaviei ra airepa tootoo-ia vokapape.

⁵ Oire uva va-a vao osa rera tapo kopiiviera, uva vorevira toreroera. Oa iava vigei tapo ita ovoovovira toreviera rera tapo. Oa-a eva oa iava airepa tootoo oupapeira. ⁶ Oiso va-ia taraipavio osa rera evao parikou-ia tapaiva vigei varaaro tapo vuri vovouro. Uva va vao vuria vo varivariaro oa vigei oisoa tuukepaive, osa iava vigei iava toko ovoi piropa. ⁷ Vosa irai oiratoa vai kopiio, ra viapau oiso touvira vuria vo goruaro sovara-ia toupapeve. Viapau. Ra aa vao iava? Ovarivaria eva toko ovoi piropa rera iava, ro ira kopiio.

☆ **6:4:** Kl 2:12; Ga 6:15; Ef 4:22-24

8 Uva oisi ragavira vigei varaaro tapo vuri vovouro rera tapo Krai touepa kopiioro evao parikou-ia. Eisi osa iava uvuipaviei ra oiraopavira rutu rera-ia raripavio, oiso ra rera tapo toupaooro tootoopavioverea vo vokio ora vo utupaua. 9 ✧ Taraipavio oiso-ia, Krai vorevira kopiiia iava toreroepa. Uva viapau uvuiparo ita ra vorevira kopiio ita. Aue vituaro uvare viapau oiso kopiiia vo varivariaro sovara-ia touparevoi. 10 Oire vo osa Krai kopiioepa, uva va-a eva oa-ia kopiiia vo varivariaro toko ovoireva va opesi pie ovoioro. Oa iava viapau uvuiparoi ra ita vorevira kopiio. Uva vo tootooa-a eva oava touparevoi Pauto roru piepasa ora rera-ia. 11 ✧ Oisi-a eisi osa iava vearovira rutu ora visiire rugorugoopata oiso-ia, vigei kopii irara. Viapau oiso vuria vo varivariaro-ia toupapeira. Ari ita, oiraopavira oiso toupapeira tootoo irara vigei, vo rara Krai Jisas tapo ora tavosipavio Pautoa-pa rorua kareke piepaoro ora vigei-ia.

12 Oire vosa vuri vovou ita visii-ia rovosa ita auepape, oire ra vare koru ovoita. Ra oisi iava viapau oiso vo vovou sirova ututa. 13 ✧ Ora viapau rutu uvuipatai tapo ra ora visii varauraaro iava orekerovu avu vai iava vaseta, oiso ra vuri vovou eva sirova utupe. Ari uvuipatai ra ora visii iava varaura rutu vate ovoita Pautoa-pa ora visii iava sopaura rutu tapo. Oiso rutu ovoovooro oisi va purata osa ragavira kopiiia iava vorevira toretaera. Osa iava Pauto vo vovouaro sirova utupaoro vearoa purapataveira. 14 ✧ Oiraopavira

---

✧ 6:9: Re 1:18 ✧ 6:11: Ga 2:19 ✧ 6:13: Ro 7:5; Kl 3:5

✧ 6:14: Ro 8:2; Ga 5:18

rutu-a oiso osa vuri vovou vo varivariaro toko piropa. Uva viapau oiso uvuipai ra visiipa riropape. Eake iava? Uvare vao-ia Moses vo taisiario Reo Taisi viapau visiipa reipapeira. Ari vao raga Pauto vaaro sirao vate, vao oa-ia tauvaa oupataveira.

Vigei Oiso Toupapeira, Torevoko Vovoupa Kovopa Irara

¹⁵ Oire uva apeisi-a? E uvuipaviei ra vuri vovou purapape uvare vao Reo Taisi viapau vigeipa reipape, eke? Apeisi-a? Uvuipaviei ra vuria purape, uvare sirao vatei vigei-ia vao Pauto vaaro? Asi viapau rutu oiso uvuipaviei. ¹⁶ ✧ Visii taraipataveira vao-ia oiso-ia, Vosa kovopato vii, oire va iava vii reraaro vo reoroaro uvu iraopariveira, ro reito. Vosa oiso-ia rera-ia toupave vuri vovou, oire vii tavireve oiso osa va puraparivoi. Ra rera vaaro sirova utuoro oiso vo pitupitu purari vuria. Eisi osa iava va voriaro ouriverea ita vorevira vao-ia kopiia. Ari vosa ro-ia Pauto vii reitoaaro oisi vare oiso vii tavireve, “Vao purari,” oire uva va-a eva oa-ia vearoa ourivere va voriaro, rara va iava oiso vii vaisireve, Vearoto vii. ¹⁷ Uva uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purape, uvare voviri vuri vovouro sirova utupataera. Oa iava vo vokio ora tavarioei. Uvare visii iava rugorugooara agasierao rutu varao iava oiraopa siposiporo osiposiporoa outavora. ¹⁸ ✧ Ari ita, Pautoa raga ira visii iava vo tuuke karurevora vuri vovouro vo tuukearo. Uva vo vokio-ia rera raga toupape

---

✧ **6:16:** Ro 11:2; Mt 6:24; Jo 8:34 ✧ **6:18:** Jo 8:32; Ro 8:2

Pauto visii reraaro reito. Osa iava uvuipatai ra rera ragapa kovopata torevoko vovouro purapaoro. ¹⁹ Uva oisi ragavira reorai voeao-ia kovopa irara aue uvuioro. Auepa teapi oiso raga visiipa siposipopaoro visii vavagisi piepaa. Ari ita, voviri tuariri ora visii iava vasetava. Oa iava vuriara rutu ora visii-ia purapatavora vearo pitupitu pura arapa reasipaoro. Uva vo vokio-ia uvui iraopatai ra rugorugooara oavisii tavario iraota. Oa iava ora visii iava ita vasepatavere oiso ra vearo pitupitu sirova utupata Pauto vo ruipaaro rutu purapaoro.

²⁰ Vo osa rovovira voari toupatavora, uva oiso rutu toupatavora, Vuri pitupitupa kovopa irara visii. Uva oisi tupaoro viapau oiso uvuipataera ra vaore vearo raiva rugoopata. ²¹ Ari ita, osararovu rutu vuriara pura rovotavora. Oire uva vara-a evara oara iava ariitai ita. Uva eake rutu-a vao oa outavora vara iava evara? Viapau rutu oiso oavu avu vai ei vara iavirava evara, uvare vuriara vo voriaro-a aue kopii raga. ²² ✧ Oa iava vuria vo varivariaro karu pirorao rutu. Oa iava vuria kavuoro oiso toupatavoi rutu, Visii Pautoa-pa kovopa irara. Uva ora visii iava vovouisiro oavisii rutu iava vearoa purapatavere, uvare Tootoo Ovoi rutu vituaro-a va vao-ia. ²³ ✧ Oiraopavira rutu, oa-a vao rera vo voriaro ro oirato oa ourevereera rera vaaro vuria vo voriaro vao-ia kopii ovoi. Ari Pauto vao riroa rutu sirao vate Tootoo Ovoi akukuvira vate ragapareveira. Oa vitupai ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais.

✧ 6:22: 1 Ko 7:22 ✧ 6:23: Ro 5:12; Ga 6:7-8

7

Ovoovo Reoa Vao Reo Taisi Aviavi Piepa Reo

¹ Araoko irara oaa, vo reo-ia oa purapaavoi visiire oiso-ia, vao-ia Reo Taisi vearovira taraipataveira Moses oa purareva. Oreoa-ia oiso ragavira taraipataveira voeao vo reoar oea epao oea tootoovira toupai. ² ✧ Oiso ragavira oa-a vao goruvira toupaveira reo goru o-ia riakova iria watuato tapo toupave, vo osa tootoovira toupasi vo avukarei rutu. Ari ita, vosa oira arova kopiuro, oire ra viapau oiso reo goru sirova utuo ita. ³ ✧ Uva vosa rerava watuato tupaoro iravu ragava toupave, oire ra va iava oira-ia ora reopaoro oarovu oirare oiso purapaave, “Avoeao, otopava-a o-ia.” Ari vosa watuato oira raroero kopiuro, ra va iava viapau oiso va eva reo goru gasieve vo osa iravu raga oueve.

⁴ Oa-a vao oa oisi oiso toupaveira visiipa vao-ia, araoko irara oaa. Aue iava uvare visii-a vao visiigoa kopiitaera Krai tapo ovoovovira oiso osa Krai vo evao parikou-ia kopiuroepa. Oa vituaro iava viapau oiso visiipa Reo Taisi reipapeira Moses vaaro. Visiigoa oiso rutu toupaveira osa voeao kopii irara, oea viapau Reo Taisi uvupaive. Uva vo vokio-ia oiso rutu toupatavoi, rera voeaaro ro-ia Krai airepato visii watuatoaaro. Ro Krai ira kopii rovorouva, vorevira toreroepa. Uva rera tapo torepaoro vorevira kopii iava uvuipaviei ra vearo vovouro purapape vo rasio-ia vao sirova Pauto vo ruipaaro utupaoro. ⁵ ✧ Vo osa voviri tou rovopaera ora vigei vo ruipaaro raga-ia

---

✧ **7:2:** 1 Ko 7:39   ✧ **7:3:** Mt 5:32   ✧ **7:5:** Ro 6:13, 21; Ga 5:19; Je 1:15

vuriara purapaoro, oa iava vao Moses vaaro Reo Taisi vara vuriara roroiovira kareke piepaivora. Osa viapau vao Reo Taisi vigeire oiso korupape vuri pitupituro purapa arapa. Oa iava oisoa vo pitupitu vuriara purapape vo rasio-ia vao sirova vuri vovou vo goruaro utupaoro vore kopii ovoipasa. ⁶ ✧ Oire uva vo vokio-ia viapau oiso Reo Taisi vigeipa reipaerao. Oa iava tuukea karu pirorao, vo uvare va arova kopiiviera. Uva vo vokio-ia kovopae viapau oiso vao-ia tuariripa Reo Taisi. Viapau. Ari vao-ia airepa raiva vao oa karekervorao Tugoropato Uraurato vigeipa.

Vuria Vo Pitupituro Oa Vigei Vuri Pieva

⁷ ✧ Oire apeisi vovoupaviera vare vao Reo Taisi? E vuria-a? Viapau. Asi vearoa. Ari ita, oa-a eva Reo Taisi oa raga ragai taraivora vaopa vuria vo pitupituro. Vao-ia osa oiso purapapeira Reo Taisi, “Opeita iravu varaaro riiriipari.” Oire vosa viapau oiso purapaeri, oa iava viapau ragaire vo ruipa eva karekeeri iravu raga varaaro riiriisa. ⁸ Uva va vao vuria orekerovu riiriipasa oa raga ragai soporeva rutu. Oa iava oiso rugorugooraepe, ra opitupiturovu rutu puraa orekerovu riiriipasa oa iava tavitavipai Reo Taisi. Oa iava Reo Taisi raga oiso ragai pieva ra vuria puraa. Iu, vosa viapau Reo Taisi vaieri, oire ra viapau oiso vuria oisi opitupitui purapaavori. ⁹ Ari ita, voari rutu tuariri uva oisoa toupaa Reo Taisipa sopaipavira rutu. Oa-a eva oa iava oisoa tootoovira rutu toupaa. Uva Reo Taisi-a vao oa-ia tarairaiiva, ora ragai varaaro-ia vuriara ateraerao vo uvare

---

✧ **7:6:** Ro 2:29; 2 Ko 3:6   ✧ **7:7:** Eks 20:17; Diu 5:21; Ro 3:20

riroerao rutu oa vituaro-ia oiso rutu touavora, Kopiito ragai. ¹⁰ ✧ Ari ita, Pautoa raga ira Mosespa Reo Taisi vate rovoreva. Oiso ra va iava oirara rutu tootoovira touive Reo Taisi sirova utupaoro. Uva va iava vao Reo Taisi taraia ouava. Uva va-a raga eva oa ragaipa kopiia vateva. ¹¹ Oa vaaro-a vao vuria-a oa ragai keakeava vavo rearo iava vao Reo Taisi. Oa vituaro iava tuukera viropa rutu. Oire uva vuria vo voriaro ouavorao vao-ia kopiia. ¹² ✧ Oiraopavira rutu, eva Reo Taisi Pauto vaaro rutu. Torevokoa rutu vearoo oa rigatoreva Moses.

¹³ Oire uva apeisi-a? Vearo reoa va vao-ia oa ragaipa kopiia sipova, eke? Viapau rutu! Asi vao raga vuria vo pitupituaro oa sipova. Va raga iava vao vearo reo oa vao vuria vateva kopiia ragaipa. Auere oiso ra viaevira rutu vuria vo pitupituaro karekepe. Oire ra va-ia taraipaoro vao Reo Taisi vuri vovou vo pitupituaro eveipape oiso pura-paoro, Vuri-a vao-ia vuri vovou vo pitupituaro.

Vo Ruiparei Iava Vareo Oarea Oiratoa-ia Ora Itopapeira

¹⁴ Taraipavioveira vao-ia Reo Taisi urauraropa oa vatereva Tugoropato Uraurato vigei iava urauraropa vearoa rugooa vatepasa. ¹⁵ ✧ Uva va-a eva vituaro iava vavagisi iraoparaerao oiso auepaoro, Eakere oisoa oiso vo pitupituro ragai varaaro? Oisopa osa varao oara pura ruipa ragaparaveira, osa viapau oisi vara purapaa. Vo osa varao raga purapaa oara pura arapa reasipara, uva vara raga purapaa evara vo vokiara

✧ **7:10:** Lev 18:5; Ro 10:5; Ga 3:12   ✧ **7:12:** 1 Ti 1:8   ✧ **7:15:** Ga 5:17

rutu-ia. ¹⁶ Oire vosa oisi ragavira oiso va pura oiso osa va pura arapa reasipara, oire ra va iava vao Reo Taisi eveia, ra va iava oiso auera, Vearoa vao-ia torevoko reo oa oiso purapai “Opeita varao purapari.” ¹⁷ Oire uva viapau oiso ragai raga-a vao ragoa varao purapaaveira oara pura arapa reasiparaveira. Viapau. Vao raga vuri vovou vo pitupituario raga oa oisi oiso ragai piepaiveira, oa vo toupaveira ragai sopaaro-ia. ¹⁸ Uva oiso ragavira rutu ora ragai-ia taraiparaveira, Viapau oiso ragai-ia vearoa vai epao, uvare rasito raga iava ragai. Oa iava raverave iraoparaveira. Ra viapau uvuiparai varao sirova utupasa torevoko vovouro, oara vo toupaveira ragai sopaaro-ia. ¹⁹ Oiraopavira rutu viapau oiso varao purapaaveira vearopara oara pura ruipa ragaparaveira. Ari varao raga purapaa vuriara oara pura arapa reasipara. ²⁰ Oire vosa varao raga purapaaveira evara vuriara varao oara pura arapa oiso reasipara, opitupitua vituario rutu-a vao-ia vuria, oa vo ragai sopaaro-ia toupaveira.

²¹ Oire uva oiso ragavira rutu toupaveira, vo osa vearoa purapasa auepara, ovusa vuria tutuu pieve ita ragai iare ragai vo ruipaaro piro piepaoro. ²² ✧ Ari ita, ragai vo ruipaaro vaopa ruipa iraopapeira Pauto vaaro Reo Taisi. Oiso ra ragai vaaro-ia rugooa tou iraopaive. ²³ Vosa vouao varaua ora ragai iava eveipaa oiso vouo-ia oavuei reo goru oa vo rugoova ora upopapeira, oa sirova ruipa ragaparaveira. Oa-a eva vao-ia reo goru oa ragai iava varaua-ia toupaveira, oa eva vuria vo vovouaro goru piepaoro rutu

---

✧ 7:22: Sam 1:2; 2 Ko 4:16

ragai tuukepaiveira. Oa iava oiso rutu vapa toupaaaveira ragai, Vapa kovopato vuri vovou, vo rara va sirova utupara. ²⁴ ✧ Avoeao, siraovira rutu uvare vuritoavi rutu-a ragai. Vouao-ia varaua ragai iava oua-ia iroutoa vai uvuiparoi ra voua tuuke piereve. Ra oisi iava viapau oiso ra ovoiei kopii iare ragai topapaive varaua. ²⁵ ✧ Uva ro raga ita Jisas Krai vigei reraaro Turaro, ira raga-a ira uvuiparoveira ragai tauvapasa. Oa iava rera iava Jisas Pautoa-ia vearo vaisi purapaaveira. Uva oisi-a oiso ragavira toupaaaveira oiso, Vova ora ragai iava sopaua-ia uvava Reo Taisipa ruipa-paoro va sirova utuparaveira Pautoa-re rugorugoo iraopaoro. Vo osa varaua vouao ragai iava oiso toupave, Kovopato vuri vovou vo pitupituaropa.

8

Pauto Reraaro Tugoropato Uraurato Ira Vigeipa Tootooa Vatepareveira

¹ ✧ Vosa kataivira rutu rera tapo Jisas Krai toupape, oire ra va iava viapau Pauto vigei togapareve reoara vai-ia. ² Vo rara Oiraopa Tootoo rutu oupape rera tapo Jisas Krai, uvare Pauto reraaro-a Uraurato vo reo vao-ia purareva oiso puraoro, “Visii karukaruavoi vuriara arova varao oara visii tuukeva kopiia-ia. Oiso ra oiso rutu toupata, Ragai vo reoaro tapo reipai visiipa.” ³ ✧ Vigei vao-ia oirara viapau oiso uvuipavioveira ra Moses vaaro Reo Taisi sirova vearovira utupavio.

✧ **7:24:** Ro 6:6, 8:2 ✧ **7:25:** 1 Ko 15:57 ✧ **8:1:** Ro 5:16

✧ **8:3:** Ap 13:39; Hi 7:18

Oa vituaro iava viapau oiso uvuipapeira va vao Reo Taisi vigei torevokopasa vigei virivaripaoro. Uvare Pautoa raga-a ira uvuiparoveira vigei rutu virivaripasa. Pauto ora rera Oviitoaaro kataitua rutu siporeva vo rasio iare, oa iava oiravira kavauropa. Uva kopiropa vigei vaaro vuria vo voriaro ouoro. Uva va-a eva vuria oa vo pitupituroaro-ia puteoro rutu vigei karukareva vova vuria-ia. Osa iava viapau oiso vigeipa reipapeira. ⁴ Vao-ia Moses vo reoro oa eva torevokopai. Uva uvuipaviei oiso ra varao purapape oarare tavitavipapeira vo reoa vao-ia Reo Taisi, vo rara Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova utupaoro vo rugorugooroarpa reasipavio ora vigei varaaro ragapa.

⁵ Aue vituaro uvare voeao oearoa varao raga purapaiveira oara ragapa ruipapaave rutu, evoea-a oea varao ragare rugorugooapaaveira rutu oara voea ragapa karekepape. Vo osa voeao oea Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova utupaave, oea-a evoea varao ragare rugorugooapaaveira vara purapasa oara-ia rorupareveira Pauto. ⁶ Vosa varao raga-ia rugorugoopavio oara vigei ragapa karekepapeira vo rasio-ia, oire uva vara voriaroei ita vao-ia kopii ovoi. Ari vosa vaore rugorugoopavio Tugoropato Uraurato vo ruipaaro sirova utupasa, oa-a eva ovoiaroei vao-ia oiso-ia, Tootoo Ovoi ora gavaurea. ⁷ Vosa ro ira oiso vara purapareve ora rera raga varaarore rugooapaoro, uva rera-a eera ira oiso toupape, Pautoa-va keripato. Aue vituaro uvare viapau oiso Pauto vaaro Reo Taisi sirova utuparoveira. Oiraopavira rutu, uvare viapau

oiso uvuiparoveira, oiso ra va vao Pauto vaaro Reo Taisi sirova vearovira utuparo ⁸ Iu ita, uvare voea-a evoea oea ora voea raga vo ruiparoaro sirova utupaaveira vo rasio-ia, evoea oea viapau oiso uvuipaaveira ra Pauto roru piepaive ora voea-ia.

⁹ ✧ Vo osa visii viapau oiso purapataveira ora visii raga vo ruiparoaro sirova utupaoro. Ari visii Tugoropato Uraurato vo ruipaaro sirova utupataveira, vo osa oisi oiraopape rutu oiso, Tugoropato Uraurato visii sopaaro-ia toupaveira. Oiraopavira rutu ro iava oirato ira-ia viapau oiso toupaveve Tugoropato Uraurato ro Jisas reraaro, uva rera-a eera oirato viapau oiso Kraiis reraaro-a. ¹⁰ ✧ Visii iava varaura taru kopiipere, uvare vuria vo pitupituaroo-a va eva. Ari ita, visiire oiso puraroverea Pauto, “Torevoko vovou irara visii.” Eisi osa iava visiipa Oiraopa Tootoo vatereverea Tugoropato Uraurato, vo rara Kraiis visii sopaaro-ia toupaveve. ¹¹ Oire vosa rera iava Uraurataaro pe visii sopaura-ia, uva va iava Pauto visii tapo vorevira tootoo pierereverea kopii iava vo Tugoropato Uraurato iavirava, oiso rutu osa Jisas tootoo piereva.

Uvui Iraopaviei Ra Airerei Vovouvira Toupape

¹² Araoko irara oaa. Opeita Pauto vo ruipaaro vatavata iraopata ora visii vo ruiparoaro raga sirova utupaoro. ¹³ ✧ Vosa oisi oiso piepaoro ora visii vo ruiparoaro raga sirova utupata, ra kopii ovoitaverea taru. Ari vosa Tugoropato

---

✧ **8:9:** 1 Ko 3:16; Ga 4:6 ✧ **8:10:** Ga 2:20; Ef 3:17 ✧ **8:13:** Ga 6:8; Kl 3:5

Uraurato vo goruaro-ia visii vo ruiparoaro kopii pieta, oire uva uvuipatai ra Tootoo Ovoi rutu oupataverea. ¹⁴ Ari voeao oea Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova vearovira utupaave, oea-a evoea Pauto ovii iraraaro. ¹⁵ ☆ Pauto visiipa Tugoropato vaterevora. Uva viapau oiso visii pierevora ra akukuvira rerapa kovopata rerapa uriri ragapaoro. Viapau. Uvare Tugoropato Uraurato vigei sopaura-ia toupaveira. Oa vituaro iava oiso toupapeira, Vigei-a Pauto ovii iraraaro. Ora vao vo osa tapo rera vo goruaro-ia oiso rerare purapavioveira, “Aite, aite.” ¹⁶ Uva ro-ia Tugoropato Uraurato ira vigei reraaro tapo uraurato ora takuvuparoveira. Ra va iava kataivira raga rera tapo oiso purapavioveira, “Vigei-a vao-ia Pauto ovii iraraaro.” ¹⁷ ☆ Oire uva oisi-a eisi osa toupapeira oiso, Vigei-a rera ovii iraraaro. Oa iava varao vearopara vatevateara ouperea, oara orirupareveira voeaopa rera voeaaro. Oiraopavira rutu viapau oiso varao raga-a vearopara, ari oaravu rutu tapo-a varao oara orirupareveira Krai-pa. Aue iava uvare varao tavakaara vo siraoaro kaepapeira oiso osa Krai vo siraoaro rutu kaereva. Eisi osa iava uvuipaviei ra varao tapo oupape oara peira vo Pauto ruvara-ia Krai varaaro.

Vigeipa Vearoa Toupaveira Keraria Vore Utupaua

¹⁸ ☆ Vo siitokaro oara kaepapeira vo rasio-ia akukuara raga. Ari ita, vosa varei uvui raga-paoro varei akeake ragapapeira vao tapo rorua

☆ **8:15:** 2 Ti 1:7; Hi 2:15 ☆ **8:17:** Ga 4:7; 2 Ti 2:12; 1 Pi 4:13

☆ **8:18:** 2 Ko 4:17; Kl 3:4; 1 Pi 5:1

oa peira vore utupaua, oire uva viapau oiso uvuipavioveira osa ra oisi varei piepape. Eake iava? Uvare vigei roru piepareverea rera vaario-ia vaea vovou rutu oa peira rera ruvara-ia Pauto. Ororua eva riroa rutu, oa vo siitokaro vaario-ia putepaiveira rutu. ¹⁹ Aue vituaro iava uvare vara rutu varao oara purareva Pauto voraro rutu, oara vo vokiore vagevagepaoro rutu toupaveira oiso ra pou piro vo vokio, ovokia-ia Pauto rera ovii iraraaro kareke piereverea orekerovu rutu osireiario-ia. ²⁰⁻²¹ ✧ Oire uva vara rutu-a varao oara purareva oara rutu erupapeira. Ari viapau oiso vara vaaro-a. Viapau. Uvare vo rovoa-ia vuria vo pitupituario rovoira rutu kareke rovoepa. Oa-a vao oa vituaro iava vara rutu iava vasereva Pauto, oiso ra oisi ragavira piepaive opesi ovoipaoro. Uva touvira vara rutu evara toupaveira vo vokiore tuepaoro oa-ia vara rutu eruara vo pitupituroaro opesi ovoiperea. Ovokia-ia vigei kareke piereverea Pauto. Evo voki raga ita oa-ia vara rutu ora tavarioperea airepara karekeoro ita. Ari ita, vigei rutu tapo ita osa raga ita eisi pieperea, oa iava varao oara purareva Pauto oara vigei tapo roruverea.

²² Vara rutu varao oara-ia taraipavioveira oara purapaoro rovoroepe voari tuariri. Oa iava vo vokio rekasierao vara, oara riroa tavaka vo siraoaro kaepaveira, oiso rorovira osa rikova o iria kakaetoava upiapaoro rera kavausa auepaoro gaupaeve. ²³ Uva viapau varao raga oara purareva, oara oisi eisi piepaiveira. Viapau. Easi vigei tapo oirara. Vigoa vovouisiro

---

✧ **8:20-21:** Ap 3:21; Ro 6:21

iava koikoipapeira giigiiraupaoro. Vigoa-ia toupareveira ro Tugoropato Uraurato, ro-ia rovopatoa rutu vatevatea vovouto Pauto, ira vatereva vigeipa. Oiraopavira rutu, uvare gaupaoro tuepavioveira vo vokiore oa-ia vigeire oiso puraroverea Pauto, “Ragai ovii iraraaro visii.” Oa eva vituaro iava airepavira ora tavariovioverea. ²⁴ Pauto vigei ora rerapa vorevira vorereverea, uvare rerare tuepaoro raripavioveira rera oirao piepaoro rutu. Oire uva eake-a vo reo vao porearo, raria? Oreoa porearo-a vao-ia oiso toupaveira, Tuepata varaore oara visiipa touvira karekeperea. Ari ita, vo osa ro ira iare oisi orekevu karekepe, oire ra viapau oiso vovouparo raripaoro ita, “Oa ouavere tou visivi.” Viapau, eva ita oa rerapa kareke ovoierao. ²⁵ Ari vosa viapau va keke ovoireve, oire ra va iava toko asavira rutu tueparo.

²⁶ ✧ Oire uva oisi-a eisi osa vituaro iava Tugoropato Uraurato urioparoveira vigei tauvapasa vao raverave vovou irara. Ira vigei tauvapaooro Pautoa-re variriparoveira vigeipa, vo rara viapau taraipavio oiso, Apeisi ragavira uvuipaviei ra oiraopa variri purapape. Vo varirio oa purapareveira Pautoa iare oa-ia koikoipaoro, viapau oiso irai oiratoa vai taraiparoveira va-ia aviavipasa. Oiso osa piepareveira Tugoropato Uraurato. ²⁷ Oiraopavira rutu Pautoa raga taraiparoi vigei iava sopaura-ia, ora vao-ia tapo taraiparoveira Tugoropato Uraurato vo koikoiaro vova vigei sopaaro-ia. Uvare Pauto vo ruipaoro sirova utuparoveira rera ro Tugoropato Uraurato

---

✧ **8:26:** Mt 20:22; Ef 6:18

vigeipa variripaoro.

²⁸ Uva vara rutu-ia varao vearovira taraipavioveira oara vigei-ia karekepapeira, oara rutu ovoiaro-a vao-ia vearoa. Oa vituaro oiso toupaveira, vosa Pautoa-pa siraopavio vigei vao vigoa reesireva ora rera vo ruipaario-ia. Oire uva eagara, oara-a evara oara rutu porereverea Pauto vigeipa vearoa puraoro.

²⁹ Vigei rutu ropo rovorevoiva, vigei reesireva ora rerapa oiso ra oiso rutu toupape osa rera Oviitoaaro Jisas Krai. Oire ra Jisas oiso toupave vigei avaiotoaaro, vigei vao rera araoko iraraaro rutu.

³⁰ ✧ Uva Pauto vigei reeresireva katakataivira vigoa roporopo rovopaoro. Uva vigeire keera rovoroiiva, oiso puraroepa vigeire, “Torevoko vovou irara visii.” Oa iava vearopara vatevatereva rera vaaro iava keraria.

Pauto Vaaro Siraoa Oa Viapau Uvuipai Ra Opesipe Vigei Iava

³¹ Vara rutu-ia tarai ovoiviepa evara. Uva aa vo reo rutu-a vao oa epao touvira oa purapere rara? Vosa Pauto vigei tapo ora takuvuro vigei virivarioro, uva uvuipaviei ra voeaore oea vigeiva ora keripaaveira oiso puravio, “Eagara, visiipe.” ³² ✧ Viapau oiso iirukoto-a Pauto ora rera Oviitoaaro raga-ia kavikovira vovoupaoro. Viapau. Ira akukuvira rutu vovou eakavira paaroreva ro-ia Jisas vigeipa. Oire uva oisi-a eisi osa ragavira rera piereva osa tapo orekerovu rutu iava paarorovere akukuvira vigeipa. ³³ Iroutoa vai rutu-a ro

---

✧ **8:30:** Ef 1:5, 11; Ro 9:24   ✧ **8:32:** Jo 3:16; Ro 5:8

ira uvuiparoi ra vigeire vao Pauto ovii iraraaro oiso puraro, “Vuri irara-a visii”? Oire viapau oiso irai epao. Eake iava? Uvare rera raga Pauto ira vigeire oiso puraroepa, “Vearo irara-a visii torevoko irara.” ³⁴ ☆ Ari ita, viapau rutu uvuipaai oeai oiso ra oisi vigeire purapaave oiso-ia. Aue vituaro iava oiso-ia uvare Krai Jisas kopii rovoroiava, vorevira rera ita tore piereva. Oa iava oirapapa varataaro-ia vao Pauto torepaveira. Uva voa tupaoro Pauto arepareveira vo vigei tauvapasa.

³⁵ Oiraopavira rutu. Viapau oiso irai epao ira uvuiparoi ra vigei iava Krai vo siraoaro tokoreve. Ari ita, otavakarovu rutu karekepapeira vigei-ia oiso-ia, tavaka vovou-a vao, ari tou taraapa vovou-a vao, ari kasipupa vovou-a vao-ia vigeire uvare vigei-a Krai voeaaro, ari ogoe vuuta vao, ora apotapa vuuta vao, ari ora upopa vo vuutaaro-a vao, ora vao-ia kopii. Oire uva aa vao-a vao vara iava evara oa uvuipai ra Krai vo siraoaro tokove vigei iava? Viapau rutu oiso oaiei. ³⁶ ☆ Oara iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vokiara rutu-ia igeipa tutuu piepapeira kopii, uvare vii voeaaro-a igei. Igoa oiso rutu piepaiveira osa sipsip kare, okarea upopasa auepaaveira.’

³⁷ Oiraopavira uvare siraoa vo vavataaro kaepapeira. Uva viapau oiso oaiei ra vigei-ia putepaive. Oa iava uvuipaviei ra va-ia roru iraopape va kaepaoro, uvare vo roru vituaro-a

---

☆ **8:34:** Kl 3:1; Hi 1:3, 7:25, 9:24 ☆ **8:36:** Sam 44:22; 2 Ko 4:11

vao-ia, Jisas vo siraoaro vigeipa. ³⁸ ✧ Oiraopavira rutu va-ia tarai iraoparai oiso-ia, Easi viapau oiso oaiei oa uvuipai ra vao Jisas vo siraoaro tokove vova vigei-ia oiso-ia, kopiiarei ora tootooa oarea tapo viapau oiso uvuipai, ora purapurapa irara ensel, ora voeao oea orekerovu rutupa reipaaveira oea rutu vuvuiua-ia toupaveira, ora varao oarai vo vokio-ia ora varao oara epao vore utupaua, ³⁹ ora varao rutu orekerovu oara peira vuvuiua-ia, ora varao rutu orekerovu oara vo rasitoa-ia toupaveira. Oara rutu evara viapau rutu oiso uvuipai. Viapau oiso oarai epao varao rutu iava evara oara purareva Pauto oara iava oarai uvuipai oiso ra vigei tokove vova Pauto vo siraoaro-ia, vo sirao-ia vigeipa oa-ia vitu-paroveira Krai Jisas vigeipa ro vigei Turaroaro.

9

Pol Siraoroepa Jiu-pa Irarapa Voeao Oea Reesireva Pauto Ora Rerapa

¹ ✧ Ragai-a Krai reraaro uva viapau oiso kuvuparai. Ro Tugoropato Uraurato ira ragai sopaaro tokipareveira. Uva voa toupaooro ragai tapo katai reo rutu puraparevoi. Oa iava oiso puraparai, Viapau oiso kuvuparai oiso purapaoro. ² Riroa rutu siraoa oa ragai-ia toupaveira ragai iava vovouisi vavata pie iraopaoro vokiara rutu-ia. ³ Uvare voeaviore sara irara oaa rugorugoo iraoparaveira Jiu. Voeao katai revasi rutu ragai tapo, oavia isivaapea Jisas-re. Uva va voriaro ouiverea ora voeapa rara. Oa iava oiso vovou

---

✧ **8:38:** Ef 1:21; 1 Pi 3:22   ✧ **9:1:** 2 Ko 1:23, 11:10

iraoparai ra voea vo voriaro vao vuri voro oua voea vo tavukiaro ouoro. Eagara, vosa ragaire Kraiss oiso puraroverea, “Vurito vii,” voea arova oisi ragai vaisioro. Uvare rirovira rutu voeapa sirao iraoparai. ⁴ Aue iava uvare Pauto voeao raga Jiu-pa irara roro piereva ora rerapa voea oiso vaisioro, Ragai ovii iraraaro. Oa iava voea iava oearovupa kerariaro iava paaroroepa. Oa iava Pauto voea tapo reo ovoiro purareva vao tapo Reo Taisi oa rigatoreva Moses. Ora tapo vaore oiso ra oiraopavira Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Uva va isivaaro iava Pauto voeapa reo ravaa purareva oiso, “Utupavira taru visii oriruaverea rutu ora ragai ruvara-ia.” ⁵ ✧ Voeari turaro irara reipa irara Pauto voeaaro, voeao aao iraraaro oea-a voeao Jiu-pa irara vo vokio-ia. Oire uva Kraiss-a voea saratoaaro vo osa oisoa tootoovira toupaveve vo rasio-ia. Uva Pauto ira turaroparoveira orekerovu rutupa. Ira-ia uvuipaviei ra vuurapa vaisi purapape opesi asavira rutu. Eva ovoiei oiraopa.

Pauto Oirara Rutu Reesireva Ora Rerapa

⁶ ✧ Iu ita, reo ovoiro purareva Pauto voeapa Jiu-pa irara. Uva viapau va sirova vara rutu ouiva oara-ia voeapa reo ovoiro purareva. Uva apeisi-a? Oisi eisi vuripai? Viapau. Uvare oearovuei voea iava Jiu voeao oea viapau roporeva Pauto voea iava. ⁷ Oisi ragavira eisi osa voeaore Ebrahim ovii iraraaro, viapau oiso voea ruture oiso puraroepa Pauto, “Visii rutu-a vao-ia ragai voeaaro.” Viapau. Easi eera oiso puraroepa Ebrahim ragare

---

✧ 9:5: Kl 1:16-19; Jo 1:1   ✧ 9:6: Nam 23:19

“Ro Aisak vii oviitoaaro kikooto, ira ovii iraraaro raga oiso karekeave vii iavapa irara. Vo osa voeao viapau, avaioto ovii iraraaro.” ⁸ Oreoa porearo vituaro oiso toupaivoi, Viapau oiso Ebrahim ovii iraraaro rutu oiso toupaveira, Pauto voeaaaro. Voeao oea varaua vo ruipaaro-ia puraa viropa. Ari voeao raga oea Ebrahim-re aiteaepa vo osa voea-ia Pauto vo reoaro vao reo ovoi oirao piereva. ⁹ ☆ Uva oiso Reo Ovoi-ia Ebrahim tavireva Pauto, vao oa-ia oiso puraroepa,

‘Vo osa vuuta-a vao torevokovira pou piro, oire ra vorevira vorera. Oa iava vii vatuaavaaro Sera kakaeto kavauevere.’

¹⁰ ☆ Uva touvira reoreoparai va iava vao oiso osa Aisak riroroiva, vatuaava oureva Rebeka. Oa iava tavara kakaerei kavaueva. ¹¹⁻¹² ☆ Oire vosa kovua raga-ia kavau asavira tousiva vo vuria pura asavira ora vearoo, uva Pauto Rebeka tavireva vaiterei iava oiso, “Kikooto ro avaiotoapa reiparovere.” Uva oisi ragavira piereva Pauto vo rera vo vovouaro oirao piesa oiso. Oire uva vaiterei-ia touva vo reesirei vo rovoa-ia. Uvare viapau oiso vaiterei vo pitupituroaro-a, oara sirova oisi vaiterei reesireva. Ari rera raga Pauto vo ruipaaro-a, oa-ia oisi vaiterei piereva. ¹³ Iu, osa Tugoropa Vuku purapapeira oiso, ‘Pauto oiso puraroepa, Jekopa ro, irapa ruipaparaveira ropa Iso reasipaoro rutu.’

¹⁴ Oire uva apeisi ragavira? Pauto akerukavira oiso vo reo purareva, eke? E apeisi-a? Viapau

---

☆ **9:9:** Jen 18:10   ☆ **9:10:** Jen 25:21   ☆ **9:11-12:** Jen 25:23

torevokotoa rera Pauto, eke? ¹⁵ ✧ Ari ita, Pauto oiso puraroepa Moses-re, ‘Ragai oiso oirara piepaaveira ragai vo vovouaro sirova utupaoro. Oearovupa voea iava siraoparaveira.’

¹⁶ Oire uva oisi-a eisi osa ragavira Pauto vo siraoaro oupapeira. Vao osiraoa vituaro oiso toupaveira, Viapau oiso vigei vo kovoaro-a ora viapau oiso vigei vo ruipaaro-a oisi piepasa, ari rera raga vo vovouaro-a. Oa sirova oisi piepapeira. ¹⁷ ✧ Oire uva Fero-a ro-ia ira-ia ovoovoa toupaveira vao oa-ia Pauto rerare oiso puraroepa, ‘Ragai vii turaro piepaavoi. Oa iava orekerovu kareke pieavere vii-ia. Oire ra vara kekepaoro ragai vo goruaro taraipaave. Ora aue tapo ragai vaisiara viripaivere vo rasitoa rutu-ia.’ ¹⁸ Uva vo ovoovoa-ia uvuipaviei ra vearovira taraipavio oiso, Ora rera vo ruipaaro sirova utupaoro oearovu ragapa siraoparoveira oearovu riro kaureo piepaoro ritakovira rutu.

Pauto Vaaro Iava Siraoa Ora Rera Vaaro Kasipua

¹⁹ ✧ Oire uva Pauto oirara rutu oiso piepareveira ora rera vo vovouaro raga sirova utupaoro. Uva va-a vao oa iava irai vai pasi visii iava ragaire oiso purarovere, “Vosa eisi piepareve Pauto, oire uva iroutoa vai uvuiparoi ra Pauto vo vovouaro gasireve? Uva apeisi ragavira iava Pauto uvuipa ra iraire oiso puraro, Vurito-a vii”? ²⁰ ✧ Ari iroutoa vai-a vii vova rasito, viigoa uvuipau ra eisi purau Pauto tovipaoro?

✧ 9:15: Eks 33:19 ✧ 9:17: Eks 9:16 ✧ 9:19: Jop 23:13; Dan 4:35 ✧ 9:20: Ais 29:16

Uva o-ia pitokava viapau oiso uvuipaai ra toreoro oiso purao rore ira oira purareve, “Eakere oiso ragai pieparivoi?” ²¹ Oiraopavira rutu, ro-ia ira pitokarirei purasa aueparo oiso iriavu oira-ia vearopara gurupareve, ari iriavu o iria-ia vuriara rogaraara vikipareve. Uva eisi piepaoro oisoa rera raga vo ruipaaro sirova utuparo.

²² Oire uva apeisi ragavira Pauto toupaveira? Ira voeaore kasipu iraoparoveira oearoa vuri pitupituro purapaiveira. Ra oiso vovouparo ra voea opesi pierve ora rera vo goruaro rutu karekeoro voea-ia. Osa viapau oisi voea piepareve vagevagevira. ²³ Iu ita, oiso piepareveira voeaore oeapa siraoparoveira. Oiso ra voea-ia keraria vituaro rera vaaro karekereve. Uva voea-a vigei raga ita. Vigoa vatatopo piepareveira rera varaaro vearopara oupasa vo rera vaaro-ia keraria. ²⁴ Uvare vigei ruture keeraroepa ora rera iare. Iu, uvare oevu-a vigei iava Jiu, ovusa oevivu-a voea voea raga iava ratau tou irara. ²⁵ ✧ Oiso osa puraparoepa vo Pauto rigato oa purareva Hosea vo Tugoropa Vuku voea iava ratau tou irara,

‘Voea oea oiso viapau toupave ragai voeaaro, oea vaisiaverea oiso, Evoea ragai voeaaro rutu. Ora voea oea vo sara sovara-ia toupaveira oeapa viapau siraopara, evoea-a oeare oiso puraraverea, Visiipa tapo sirao iraoparaveira. ²⁶ ✧ Uva vo uva vo tavitavio uvuiva oiso, Viapau oiso ragai voeaaro-a visii, uva evoa raga ita oiso vo

---

✧ 9:25: Hos 2:23 ✧ 9:26: Hos 1:10

vaisio uvuiverea, Ragai ovii iraraaro visii, ragai Pauto Tootoo Ovoi.’

27 ✧ Ora vo reo tapo oa vo Vukuo-ia Tugoropa toupaveira origatoa purareva Aisaia Jiu-pa irara iava. Oa-ia oiso puraroepa,

‘Vosa voeao Jiu-pa irara rutu vieiario takuvuaro rutu oiso toupaveira osa rogaraara riroara rutu, oire uva voea iava kataipa irara raga roporoporevere ora rera iare. 28 Vao vituaro iava uvare ikauvira ora goruvira rera ro Turaro Pauto voea varaaro vuriara voriaro vatereverea voeapa.’

29 ✧ Aue iava uvare oiso ragavira Pauto va purareverea osa Aisaia rovovira voari rutu va rigato rovoreva,

‘Ro reittoa rutu Turaro Pauto. Oire vosa viapau oiso Jiu-pa irara vigeipa siraoroeri ora voeao vigei ovii iraraaro, uva vigei rutu vigoa opesi pie ovoirevori, oiso osa voeao oea Sodom uruirei-ia oisoa toupave ora Gomora urui.’

Voeao Isrel-pa Irara Jisas Vo Tavitaviaro Viapau Oirao Pieiva

30 ✧ Uva apeisi puravio va iava eva? Oiso-ia, voeao-ia ratau tou irara oea viapau oiso kasi-varivira rutu oisoa kovopaive, oire ra va iava oiso toupave, Torevoko vovou irara rutu vo Pauto osireiario-ia. Ari ita, vo osa Pauto oisoa oirao pie iraopaive, eva-a oa raga iava Pauto voeare oiso puraroepa, “Torevoko vovou irara rutu visii.”

31 Vo osa voeao Jiu-pa irara Pauto oea rovovira

✧ 9:27: Ais 10:22-23 ✧ 9:29: Ais 1:4, 13:19 ✧ 9:30: Ro 10:6; Ga 2:16

ropo rovoreva ora rera iare, oea-a evoea oisoa taraa ragapaive rutu oaravure aue iava Reo Taisi. Oiso ra oisi oai iava oiso karekeave, Torevoko irara rutu vo Pauto osirearo-ia. Vo osa viapau oisi voeapa uvuipape rutu. ³² ✧ E apeisi-a oiso osa vaaro-ia viapau oisoa uvuipape voeapa Jiu? Aue iava uvare ora voea raga ora virivaripasa ora voea ragapa oiso vo kovo pura ragaiva. Osa viapau oiso oirao pie vovou vai puraiva rera-ia Pauto. Oire uva avekeei iria toupaveira o iria-ia koveaepa. Oa iava viapau oiso uvuiaepa oiso ra vo raivao sirova utuave virivaria oupa raiva. ³³ ✧ Uva Tugoropa Vuku oiso tavipapeira o iava aveke ro Jisas,

‘Keketa, o-ia aveke iria tovoavoi vo-ia Saion taere sovara-ia ravaavira. Iria-ia koveavere ora opesi pie ovoioro. Ari vosa ro ira rera-ia raripaoro rera oirao piepareve rutu, eera-a ira-ia viapau uvuiparoi oiso ra rera iava vasereve.’ Mt 21:42; Ro 10:11

10

Voeao Isrel Vata Viapau Oiso Torevoko Pitupitu Sirova Utuaepa Vao Pauto Vaaro

¹ Araoko irara oaa, rirovira rutu rugorugoo iraoparaveira voeaore Jiu-pa irara ragai iavapa irara. Uvare rirovira rutu oiso ruipa iraoparaveira ra Pauto voea oureve ora rera iare. Oa-a eva oa iava rirovira rutu Pautoa iare variriparaveira voeapa. ² ✧ Uva vearo reo rutu pupapaavoi voea iavirava, uvare kasivarivira rutu

---

✧ 9:32: 1 Pi 2:6, 8 ✧ 9:33: Ais 28:16 ✧ 10:2: Ap 21:20

kovo iraopaiveira, oiso ra voea-ia Pauto rorureve. Ari ita, akukupapavira rutu kovo ragapaiveira, uvare viapau oiso soporepaa viroveira ora voea vo kovoroaro vituaro iava. ³ ✧ Viapau rutu oiso taraipaaveira vao iava vo osa Pauto oirara oiso vaisipareveira, Torevoko vovou irara. Ora aue tapo vo osa kovo ragapaiveira oisore ra vo vaisio ouive, Igei-a vao torevoko irara. Oa-a eva oa vituaro iava viapau oiso ora voea iava vasepaiveira oiso ra Pauto voea torevokoreve. ⁴ ✧ Uva taraipavio rutu oiso Jisas urioroera. Oa iava Reo Taisi vo goruaro opesiera. Oire uva vo vokia-ia oiso toupai, Vosa ro ira rera oirao piepareve rutu, eera-a ira torevoko vovoutoa rutu vo Pauto osireiario-ia.

Pauto Oiso Ruipaparoveira Ra Ora Rera Iare Oirara Rutu Vorereve Voead Ouoro

⁵ ✧ Moses vo reo rigatoreva Reo Taisi iava oiso-ia,

‘Irouto-a ro ira tore ruipaparo vo Pauto osireiario-ia oiso rutu osa torevokoto, ira uvui iraopa oiso ra varao rutu sirova uturo oara epao Reo Taisi sovara-ia. Uva oisi eisi piepaoro Tootoo Ovoi oureve.’

⁶ Ari oreovu raga vao oa toupaveira va iava vao oirao piea Pautoa-ia oiso,

‘Opeita ora viire oiso purau, Irouto ro ira vuvuiua iare iparoverea?’

[oiso ra voava Krai vara piererve]. ⁷ ✧ Ora ‘Opeita oiso tapo ora viire purau, Irouto-a ro ira rasito sovara-ia rokoreverea?’

✧ **10:3:** Ro 1:17; Fl 3:9 ✧ **10:4:** Ga 3:24; Ro 7:1-4 ✧ **10:5:** Nie 9:29; Esi 20:11, 13, 21 ✧ **10:7:** Hi 13:20

[oire ra voava Kraiss ipa pierève vorevira kopiia iava]. ⁸ ✧ Uva eake rutu-a oare purapapeira Pauto vo rearo vaore torevoko vovou? Oreoa vao oiso purapapeira,

‘Vo reo-ia vao iava torevoko vovou viapau oiso tarataraapaa vare taraapasa. Oreoa-ia reo-reopauveira ora vii gisipoaro iava. Ora vo reo oirao piepariveira vo ora vii vovouaro-ia.’

Oreoa vao oa iava voviri visii tavitavi rovoa-vora oiso puraoro, “Oiso toupatavere Kraiss oirao piepaoro.” ⁹ Vo rara oiso purapata ora visii gisipoaro iava, “Jiss ragai Turaroaro.” Vo rara tapo ora visii vovouaro-ia vao oirao piepata rutu oiso osa Pauto Jiss vorevira tore pierève kopiia iava. Oire eva-a oa iava uvuiparoi ra visii vorereve vorevira ora rerapa visii virivarioro. ¹⁰ Oa vituaro-a vao-ia oiso-ia, Vosa Pauto oirao piepape vo ora vigei vovouaro-ia, oire ra va iava vigei vaisireve oiso puraoro, Torevoko vovou irara visii. Ora vo rara oiso purapavio, “Jiss vigei Turaroaro.” Oire ra va iava ora rerapa vigei vorevira vorereve ita.

¹¹ ✧ Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira, ‘Ro ira rera oirao piepareve, oire uva rera-a eera ira iava viapau uvuiparoi ra rera iava vasereve.’

¹² ✧ Uva vo reo-a vao-ia oa oiraopapeira rutu voea rutupa oirara, voeao Jiu-pa irara, ora voeao ratau tou irara, uvare katai irara rutu-a vo Pauto osireiaro-ia. Ro Pauto vigei rutu reraaro Turaro. Oire vosa irouto-a ro ira Pautoa iare variriparo,

eera-a irapa uvuiparoi ra vearopara paaropareve Pauto rera tauvapasa vara-ia. ¹³ ✧ Uva oiso purapapeira Tugoropa Vuku,
 ‘Ro ira variriparo vore Turaro akepaoro auere tauva, eera-a ira vorerevere ora rerapa rera virivarioro.’

¹⁴ Vosa viapau Pauto oirao pie rovopaive, oire ra apeisi ragavira rera Pauto akeive tauvaare? Ora vosa rera iava vo siposipo viapau uvu rovopaive, oire ra apeisi ragavira ita rera oirao pieive? Ora vosa viapau siposipopa irara vai toupave voeapa siposipopasa rera iava, oire ra apeisi ragavira uvuipaave ra rera iava vo siposipo uvupaive? ¹⁵ Ora vosa viapau irai toupaveve siposipopa irara vai arupasa, oire ra apeisi ragavira vo siposipo vao kosipa piro voraro rutu viripasa? Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Vosa oeavu vigei iare poua viro Vearo Siposipo iava vigeipa siposiposa, osa-a oiso osa vearopapeira rutu.’

Isrel-pa Irara Isivapaaveira Va Vao Vearo Siposipo Uvu Arapa

¹⁶ ✧ Uva oearovu isivapaaveira rutu va vao Vearo Siposipo uvu arapa. Oa iava vao-ia Aisaia oiso vo reo rigatoreva,
 ‘Turaro, kataipa iraravi raga ragai vo reoaro uvupaiveira vo reo oirao piepaoro. Vo osa oearovu reasipaave.’

¹⁷ Oire taraipavioveira vao-ia Krais iava vo tavitavi oiso osa oearovu voari tuariri vigei tavi

rovoiva. Oire uva vo tavitavia eva oa vituaro-a vao-ia, oa iava Pauto oirao piepapeira.

18 ✧ Uva visii akepaavoi oiso, E Jiu viapau vo tavitavi iava vao uvuiva? Ari oiraopavira oa iava vao-ia uvuiva, uvare Pauto vo rearo oiso purapapeira,

‘Ari ita, siposipopa irara vo siposipoaro gurukoaro voraro rutu rasitoa-ia viriva. Oreoa vao-ia voraro rutu avaepa rasito rutu rekasiaro-ia.’

19 ✧ Uva oiso tapo vorevira ita visii akepaavoi oiso, E apeisi-a? Aviavipai vo reo voeaopa Jiu, eke? Ari! Uvare Moses oiso vo rigato purareva va iava vao,

‘Viapau oiso ragai vo rearo outava, eva oa iava voeaopa ratau tou irara tavitavira-vere. Eva-a oa vituaro iava oiso ragavira aveavepataverea. Uva voea voeaonia ratau tou irara sopaipa irara voeare kasipu iraopata, vo osa Vearo Siposipo uvu rovoपाive.’

20 ✧ Ora Aisaia tapo ira goruvira rutu uriri asavira vo reo vao rigatoreva va iava vao-ia,

‘Oirara ragai kekeiva voea oea viapau ragaire oisoa taraapaive. Ora ragai voea-ia poua viropa voea oea viapau oisoa oearoi akeपाive ragaire.’

21 ✧ Ari ita, Pauto oiso puraroepa voeare Isrel-pa irara,

✧ **10:18:** Sam 19:4 ✧ **10:19:** Diu 32:21 ✧ **10:20:** Ais 65:1; Ro 9:30 ✧ **10:21:** Ais 65:2

‘Vokiara rutu-ia voeao ouou ragapaaveira ora ragai iare, ovusa ragaire isivapaave kaure-opaoro.’

11

Pauto Siraoparoepa Oearovivupa Isrel-pa Irara

¹ Ragai vo akearo-a vao-ia oa oiso purapai, E Pauto voeaore isivaroepa rera voeaaro Jiu? Vi-apau rutu. Ragai-a vao Pol voea iava rera, uvare ragai aotoaaro-a Ebrahim voea iava rera. Ora vao tapo ragai vo saraaro oa oiso vaisipaiveira, Bensamin. ² ✧ Oea roporeva voari rovoa rutu-ia Pauto ora rerapa, voeao Jiu-pa irara. Oire uva vo vokio viapau oiso voeare ovauparoi. Oreoa vao oa-ia taraipataveira Tugoropa Vuku-ia toupaveira vao iava osa Ilaija Pauto tavitavipaoro Isrel-pa irara togareva oiso puraoro,

³ ‘Turaro, vii voeaaro siposipopa irara upoiva voea kopii pieoro. Ora vii varaaro tapo eravaoara rigaiva. Uva ragai raga vao-ia ragoa touvira toupavoi. Uva ragai tapo uposa ita auepaai.’

⁴ ✧ Uva apeisi ragavira Pauto rera vo rearo aatoreva? Oiso-ia, ‘Viapau oiso vii raga-a. Ari oeavu rutu tapo-a erao vatara tuku (7,000) evoea oea viapau ro-ia kuuvuto pauto vuurapa vaisi purapaiveira Bal. Oea-a evoea oea touvira toupavoi ragai voeaaro.’

⁵ Oire uva oisi ragavira-a eisi osa toupavoi katakataipa irara vo vokio-ia voeao rera voeaaro.

Voeao oearoa roporoporeva ora rerapa, uvare oisoa voeapa vereopa vovou vatepareve. ⁶ ✧ Oiraopavira rutu oiso osa vao oira roporopopa pitupitu vituaro toupaveira vereopa vovou ragaia vao rera vaaro. Oa vituaro-a vao-ia oira roporopopa pitupitu viapau oiso toupaveira varao iava vearopa kovoro oara purapaive. Vosa oisi eisi toupavori, ra viapau oiso Pauto vaaro vereopa vovou oiraopape rutu.

⁷ Oire uva oisi raga toupaveira osa viapau vao kekeiva Jiu oare oisoa taraa ragapaive vereopa vovou Pauto vaaro, ovusa voeao raga katakataipa irara, voea iava oea roporeva Pauto, oea va keke ovoiiva. Ovusa oevu voea iava Jiu oea iava oisoa rugorugooara tuukevira rutu vavagisivira toupave. Oa iava rerare Pauto isivaaepa. ⁸ ✧ Oa-a vao oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku, 'Pauto voea vo vovouroaro vavagisi piepaoro rovoroepe voari tuariri rovoa-ia. Oa iava vo rutu rekasiaerao vo vokio-ia oisi raga piepaoro. Uva va-a eva oa iava viapau oiso uvuipai ra oiraopara kekepaoro vara eveipaive, ora varao tapo oiraopa reoro oisi raga ita viapau eveipaoro vara uvupaive.'

⁹ ✧ Devit tapo oiso puraroepa vo rigato-ia oa purareva, 'Ari ita, oisoa aioara tapo vearopara purapaive oiso keapaoro, Varao iava igei-ia rorupareveira Pauto. Vo osa vara rutu-a evara akukuara raga. Oara-ia ora voea

---

✧ **11:6:** Ro 4:4 ✧ **11:8:** Ais 29:10; Diu 29:4 ✧ **11:9:** Sam 69:22-23

vo vovouroaro raga-ia oisoa viripato purapaive rera-ia ora voeare kuverava purapasa. Oire uva oisi-a oiso osa vara purapaoro ora voea-ia rikui-ia koveaepa voa ora kopii pie ovoioro. ¹⁰ Vearopai vosa voea iava osireiara voririkeepa, oa iava viapau uvuipaaepa ra oaravu eveiive. Ora vearopai tapo vo uvare vosa pukoa viropa riro vavatapara kaepaoro tavaka vovouro.'

Oearovu Oirara Oureva Ora Rerare Vorevira Pauto

¹¹ ✧ Oire visii akepaavoi oiso-ia, E Jiu kove ovoiaepa koveoro, eke? Viapau rutu. Easi evoea vorevira toreaverea. Ari ita, uvare koveaepa voea vo pitupituroaro-ia varao vuriara, evara oara kekeoro Pauto voea arova voeao Jiu ora poreroepa voeao iare ratau tou irara, ora rera iare voeao ousa. Oire uva rera vo siraoaro voeao ratau tou irara, oa kekeoro voeao Jiu rerapa vorevira ruipapaaverea, oiso ra voeapa ita vorevira siraooro ita utupavira. ¹² ✧ Uva oisi ragavira oiso pieivoiva Jiu, Pauto oearovu rutu vatereva rera vo rearo voraro rutu vo rasio-ia. Ari ita, uvare voea vaaro Jiu oirao piea rera-ia oisoa potepaive, oa-ia oearovu rutu vo rasio iava uvuipaa ra rera goruvira rutu oirao piepaive. Uva oisi-a eisi osa iava oearovu vearoara ouiva, vo osa Jiu vuriara puraiva. Uva vara-a evara oara-ia pute pieara vearopara rutu ouiverea voearei rutu takuvuaro, vo rara Jiu vorevira ora poreave rera iare Pauto.

✧ **11:11:** Ap 13:46; Ro 10:19   ✧ **11:12:** Ro 11:25

*Voeao Ratau Tou Irara Oea Jiu Vo Tavukiario
Ouvivera Rara*

¹³ Visiire ratau tou irara reoreoparaí, uvare ragai-a Krais-pa kovopato visiipa. Oire uva via-pau oiso ariiparaí vo kovova vao-ia reia rutu oa purapaavoi visiipa. ¹⁴ Oiraopavira rutu, reia rutu vao-ia kovoa. Vosa oisi ragavira rugorugoopaaeri voeao Jiu, ra vaopa Pauto vo kovoaro ruipapaave vai pasi. Oa iava vorevira poreá virori rera iare Pauto vo utupavira. ¹⁵ Vo osa Jiu-pa irara arova ora poreroepa voeao tapo ratau tou irara ora agiagisa. Ora vo osa voeao tapo Jiu-pa irara oisi raga ita vorevira ora poreave rera tapo vorevira ora agiagisa ita. Vosa oisi ragavira oiso pieive, oire ra oiso rutu roropape voeapa kopiia iava vorevira toreaí rera iare Pauto. ¹⁶ ✧ Oire vosa tuariri voeari Ebrahim vase oisoa toupave Pauto voeaaro, oea iava voeao-ia vo vokio-ia, oea tapo ita oisi ragavira eisi tupaivoi. Uvare oiso-ia vosa vo eva vavurupaaro vearovira toupave, oire ra va iava vo eva raoaro tapo oisi raga ita vearovira tupaive.

¹⁷ ✧ Oire oevavu oliv ova oa varuparo uvavu tupaiveira. Oa iava oraorovu piaiva. Uva vo tokoruro iare oraorovu ouiva vo evao iava vegovego ova oavu oliv ova. Oiso ra vo raoro siguvaive vo tokoruro-ia. Ra voa poretepe. Oire uva visii-a vao-ia ratau tou irara visiigoa oiso toupata osa vo evao vegovego ova oliv ova. Visiigoa oiso rutu oureva Pauto osa vo evao vegovego ova vo evao iare, oa vo oisoa tupaive varuparo paupa ova. Oiso ra voa vorevira poreteta gorua ouoro

---

✧ 11:16: Lev 23:10 ✧ 11:17: Jer 11:17; Ap 2:39

tootoosa. Vo goru oa peira Jiu-pa irara tauvapasa. ¹⁸ Oire ra viapau oiso rutu rugorugoopata, Vearo irara rutu-a visii voea-ia putepaoro Jiu, oea oiso tokoa viropa osa vo evao. Viapau. Uvare visii oiso rutu toupatavoi, Raoara visii. Iu ita, viapau oiso raoara vavuruparapa tootooa vatepaiveira. Viapau. Asi vavurupara-a oara raoara vatepaiveira tootooa. Eva oa vituaro iava viapau uvuipatai ra ora rei vaisi pieta.

¹⁹ Oire uva pasi oiso vaio purapatai, “Ari ita, Pauto oea piareva. Oa iava voea vo tavukiaro ouiovorao.” ²⁰ ✧ Iu, oiraopa reo vao-ia. Uvare Pauto voea piareva, vo rara reasipaave Pauto oirao pie arapa. Oire vo osa vo tavuki-ia eva toupata, uvare rera oirao piepataveira, ra opeita vagupaoro ora visii iava riatapata. Viapau. Ari vo ovoovore rugoo iraopaoro uriri iraopatavere. ²¹ Aue vituaro uvare evoea Jiu oiso toupai osa vo evao sipusipuario, oa varuparo toupaveira. Oeva iava Pauto voea piareva voea tokooro. Uva apeisi-a vosa visii tapo vao-ia vo evao iava vegovego ova oisi eisi oai vuria vai purata osa evoea Jiu? Oire ra viapau oisi oai iava Pauto visii tapo tokoreve visii piaoro, eke?

²² Keketa! Oiso osa ragavira Pauto vo pitupitureo purapareveira oiso, oearovupa siraoparoveira oearovupa kasipupaoro. Oire ra ora voea vo vovouroaro-ia vuri vovouro vorevira voea viro piepareve. Uva oisi ragavira-a eisi osa voeao Jiu ora voea-ia viroaera uvare voea tokorevora. Vo osa visii ragapa riroa rutu siraoa rera vaaro karekereva, vo uvare touvira

---

✧ **11:20:** Ro 12:16; 2 Ko 1:24

rutu Kraiss oirao piepataveira. Ari vosa visii tapo viapau oisi piepata, oire ra oisi ita visii tapo tokoreve ora rera iava. ²³ ✧ Voeao Jiu oea Pautoa-ia oirao piea kavu rovoiva. Osa iava voea tovoreverea Pauto vo ora voea vo tavukiario-ia, vo rara rera vorevira oirao pieve ita. Uva Pauto uvuiparoveira rutu oisi piepasa eisi. ²⁴ Visii ratau tou irara visiigoa oiso rutu toupataveira osa vo raoro vo evao iava, vegovego ova. Oire vosa visii oureva Pauto vova vegovego ova vo evao iare oa eva varuparo toupaveira paupa ova, oire uva oisi-a eisi osa ragavira apopoipapeira rutu. Eake iava? Uvare viapau oisi eisi oevarei piepaveira. Ari ita, vosa Pauto voeao raga vorevira Jiu siguvareve vo eva-ia, oire ra voeapa avekatape rutu oisi oiso.

Pauto Vo Siraoaro Oirara Rutupa

²⁵ ✧ Araoko irara oaa, oiso ruipaparai ra vao-ia taraita vatau reo. Ra va-ia taraioro viapau oiso ra ora visii vaisiario rei piepata oiso purapaoro, Igei-a vao riro tarai irara. Oreoa vao-ia oiso toupai, Oearovu voea iava voeao-ia Jiu viapau oiso vokiara vai rutu-ia kaureopaaveira Pauto vo vovouarova. Osa piepaoro vo rutu rekasisa poua viroverea, uva uvuiperea ratau tou irara vo vieiario, voea raga oea Pauto oirao piepaveira rutu. ²⁶ ✧ Uva vo vuuta-a eva oa isivaaro iava Pauto voea rutu oureverea Jiu-pa irara ora rerapa. Oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku, 'Iravu vova Saion uruia ira urioroverea visii kae piepasa, vo rara voea iava oirara vuri

---

✧ **11:23:** 2 Ko 3:16 ✧ **11:25:** 1 Ko 2:7-10; Ef 3:3-5 ✧ **11:26:** Ais 59:20-21

vovouro vera ovoipareve voeao Jekop vo saraaro iava voea. ²⁷ ✧ Osa va-a vao oa puraoro vao Reo Ovoi oiraopavira rutu kareke pieaverea. Vao oa puraava tuariri rutu voea tapo Jiu-pa irara aao iraraaro.'

²⁸ Oire vo osa Jiu-pa irara Vearo Sipsipore isivaaepa, oa iava oiso rutu karekeaepa, Pautoava ora keripa irara. Uva va vituaro-a eva oa iava uvuipatai visii vao-ia ratau tou irara ra va iava Kraís oirao piepata. Ari ita, vo osa voari rutu Jiu-pa irara ropo rovorevoiva ora rerapa, voea tapo reo ovoi purareva voeari tuariripa irara. Uva oearé rugorugooaoro voeaopa siraoparoveira vo vokio iavapa irara Jiu. ²⁹ ✧ Úvare viapau rutu rera vo rugorugooaro tavariopaiveira. Ari ita, vosa katai vovou raga purareve, oire ra oearovu roporoporeve voea iava voea viraakosa. Uva oisi-a eisi taru osa vo vovou purareverea rara.

³⁰⁻³¹ Ari ita, visii vao-ia ratau tou irara oisoa reasipata Pauto vo rearo uvu arapa. Uva vo vokio Pauto visiipa siraoroerao, uvare vo tavukio-ia Jiu-pa irara vaaro toupatavoi, voea oea isivaaepa rerare. Oiraopavira vo vokio-ia viapau oiso riro irara vai Jiu-pa irara vai Pauto-ia oirao piepaivoi rutu. Ari voea rutupa siraoroverea vo utupaua. Visiipa sirao iraoparoveira Pauto, eisi osa ragavira ita voeapa siraoroverea Jiu. ³² ✧ Oa vituaro vao-ia osa Pauto oirara rutu iava vasereva, oiso ra ora voea vo ruipaaro raga-ia vuri pitupituro purapaive. Ra va iava voea rutupa siraoro akukuvira rutu vo utupaua.

✧ **11:27:** Ais 27:9 ✧ **11:29:** Nam 23:19 ✧ **11:32:** Ro 3:9; Ga 3:22-23

Uvuipaviei Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapasa

³³ ✧ Oiraopavira Pauto orekerovu rutu paaro-pareveira vigeipa varao iava rera varaaro. Ora rera vaaro rugorugooa riropapeira rutu, uvare orekerovu rutu-ia tarai iraoparoveira. Iroutoa vai rutu-a ro ira uvuiparoveira oiso ra roroiovira rutu Pauto vo ruipaaro-ia taraiparo? Ora iroutoa vai rutu-a ro ira roroiorovere rutu ora rera vo pitupituaro-ia taraiparoveira? ³⁴ ✧ Vo Tugoropa Vuku oiso purapapeira, Irouto-a ro ira Pauto vo rugorugooaro-ia taraiparoveira? Irouto-a ro ira Pautoa-pa rugoo vateparoveira rera vo taraiaro topa piepaoro rutu? ³⁵ Irouto-a ro ira uvuipa ra oarai vateoro Pautoa-pa oiso puraro, Varao tuoro ragaipa oarai vateri rara?

³⁶ ✧ Vao vituaro iava uvare Pautoa raga ro ira reoreoroiva, orekerovu rutu karekarekeepa. Varao rutu oara vo toupaveira oara purareva rera raga. Oiso ra vara-ia rera iava vaisia kae piepape. Ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape vokiara rutu-ia. Ovoiei.

12

Vo Toupai Vao Iava Vosa Ora Vigei Iava Varaura-ia Tauopavio Krais-pa Voura Vatepaoro Oiso Osa Tauoa

¹ ✧ Araoko irara oaa, vao-ia taraipataveira riroa siraoa Pauto vaaro vigeipa. Oa-a vao oa iava

✧ **11:33:** Ef 3:8; Sam 92:5 ✧ **11:34:** Ais 40:13-14; Jop 36:22

✧ **11:36:** 1 Ko 8:6; Hi 2:10; Ro 16:27; Hi 13:21 ✧ **12:1:** 2 Ko 10:1-2; Ro 6:13, 16, 19

goruvira rutu visii akepaavoi oiso ra ora visii iava varauro oavisii rutu vateta, ora sopaura oavisii rutu Pautoa-pa. Kasivarivira rutu rerapa kovopata vearo pitupituro purapaoro rera vo vovouaro raga sirova utupaoro. Ra va iava visii-ia rorupareve. Vo osa oisi eisi piepaoro rera-ia vuurapa vaisi purapata rutu oiraopavira. ² ✧ Opeita varao raga-ia rugorugoopata vo rasio-ia touara oearovu vo pitupituroaro sirova utupaoro. Viapau. Ari Pautoa-re rugoopata, eera ira uvuiparoi ra visii vo rugooroaro tavariopareve. Ra va iava airepa rugooro oupata ita, oisore ra vara-ia taraipata oarapa ruipaparo Pauto. Oiso ra vara purapata. Vosa rera vo rugooro vearoa sirova utupata ora vao tapo vearo pitupitu, oire ra va iava visii-ia rorupareve rutu.

Vo Pitupitu Oa Pura Iraopape Pauto Voeaaro Osireiario-ia

³ Akukuvira rutu Pauto ragai vate ragarevora vao rera vaaro tauvaa, uvare ragai-a rerapa kovopato. Osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita oiso ora visiire rugorugooapaoro oiso purapata, “Igei-a vao reipa irara rutu.” Viapau rutu. Ari uvuipatai ra avivikevira rutu ora visiire rugorugoo iraopata, rara vao eveipata ora visii-ia oirao pie vovou oa vaterevora Pauto visiipa. Vo osa visii vo vovouroaro-ia tarai rovoroiava rutu, uvuivira rutu visii vaterevora totoevira oirao pie vovouro. ⁴ ✧ Ari ita, kataiua varaua vigei-ia, osa vara rutu varao toupaveira vigei varaaro-ia oara varaaro kovoara roorookavira toupaveira.

✧ **12:2:** 1 Pi 1:14; 1 Jo 2:15; Ef 4:23   ✧ **12:4:** 1 Ko 12:12-14; Ef 4:4, 16

⁵ Eisi osa rutu toupapeira vigei vao-ia oirara vigoa oisi roorookavira rutu toupapeira, vo osa Kraisi tapo kataivira rutu takuvuvira toupape. Oiso osa kataiua varaua vo roorookarova varao toupaveira.

⁶ ☆ Vo osa oisi eisi toupapea roorookavira, oa iava viapau vaeavira oaravu vigeipa vatepareveira varao vatevateara vigei tauvapasa. Viapau. Ari katakataivira vigei vatepare. Oire ra vearovira kovopape vara iavirava rera-ia raripaoro. Oiso-ia osa ragavirare vigei reesireva vaore rera vo siposipoaro purapasa oearovupa. Oire vosa oisi vao purapaoro uvui iraopaviei ra rera-ia raripavio vearo kovo purapaoro vigei varaaro oirao pie vovouro sirova uvuvira.

⁷ Ora oiso tapo osa iava vigei reesireva oearovu tauvapasa, osa iava eisi uvui iraopaviei ra oisi vara purapape voeapa. Ari ita, vosa oisi vigei reesireva oiso ra oearovu tarai piepape tapo, uva uvui iraopaviei ra oisi piepape. ⁸ ☆

Ora oisore tapo ra oearovu vovouaro varaata piepape, oire uva uvui iraopaviei ra oearovu vovouaro varaata piepape rutu. Vosa oiso vigei tavireve, ra oearovupa vatepavio varao iava vigei varaaro moniara, uva oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopaviei ra voearopa vara-ia paaropavio. Ora vao tapo osa vigei reesireva vaore, oiso ra oearovu tokipape, oire ra oisi kasivarivira rutu vo kovo oisi purapape. Ora ro tapo ira kasivarivira rutu apota irararovi tauvapareve, ira-a eera uvui iraoparoi ra oisi piepaoro rorupareve rutu.

☆ **12:6:** 1 Ko 7:7, 12:4, 10   ☆ **12:8:** Mt 6:1-3; 1 Ti 5:17

Oiraopa Pitupitu Purapape Oearovupa Siraopaoro

⁹ Opeita kuuvuvira oearovupa sirao ragapata. Ari uvui iraopatai ra ora visii iava vovouisiro rutu iava oearovivupa siraopata rutu. Ora vao-ia oiso-ia vuri pitupituro veri iraopaoro vearoa-ia pitu iraopata goruvira rutu. ¹⁰ Vigei rutu kataivira rutu tou iraopapeira Krai tapo, eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra ora vigeipa siraopavio rutu, oiso rutu osa vigei vavuata. Oire vosa iravu visii iava rera vearoa vai purapareve, uva uvuipatai ra rera-ia egapata rorupaoro.

¹¹ Kasivarivira rutu kovo iraopata. Oisi piepaoro eisi opeita pokapoka ragapata. Vosa kovoa purapata Turaropa, ra oisi va purapaoro goruvira rutu ora visii iava vovouisiro rutu tovo iraopata va-ia.

¹² ✧ Visii vao-ia visiigoa Krai-ia rari iraopaoro toupata, osa iava eisi uvui iraopatai ra roruvira rutu toupata. Ora goruvira rutu varao tapo-ia tavakaara toupata. Ra variripata vokiara rutu-ia Pautoa-pa.

¹³ ✧ Vosa araoko irara oavisii orekerovupa potepaive, oa iava uvuipatai ra ora visii varaaro iava paaropata voeapa vatepaoro. Ora oiso tapo ra voearopa tavetepa irara ora visii vo keparoaro karupata, ra voa voea tou piepata vearovira.

¹⁴ ✧ Ari ita, uvui iraopatai oiso ra Pauto arepata, ra va iava voeao viraakopareve oea visii togapaive oreorovu-ia. Oiraopavira rutu oiso

---

✧ **12:12:** Hi 10:32, 36   ✧ **12:13:** Ro 15:25; Hi 13:2   ✧ **12:14:** Mt 5:44; Lu 6:28

uvuipatai ra voeapa vearopara arepata. Viapau oisore-a ra voea vuri piepareve Pauto.

15 Voea tapo roru iraopata oea roruvira toupave. Ora voeao tapo gaupata oea gauvira toupave. 16 Ra vaeavira rutu kovopata ora visii-ia rorupaoro. Opeita oiso ragavira ora visiire rugorugoopata, Oearovu visii iava vara pievira toupaveira. Viapau. Avivikevira rutu ora visiipa tupaoro kataivira rutu kovopata voearovio tapo akaipa keke irara. Opeita oiso ora visiire purapata, “Igei-a riro tarai irara rutu.”

17 ✧ Oire vosa iravu visii iava vuria vai pureave visii-ia, ra viapau oiso rerava ora tuutuukopata. Ora oiso tapo-ia, vosa vearo rugorugooro raga purapata, oa iava viapau uvuiparo irai ra visii vo rugorugooroaro vaisireve oiso, Vuriara evara. 18 Opeita potepata vearo rugorugoo purapa arapa. Ari gavaure vovou purapata oearovu tapo tupaoro. 19 ✧ Araoko irara oaa, opeita oavu vuriara purapaive osa vara aatopasa oiso auepata rugoopao, Ragai auearo va aatosa. Viapau. Oape Pauto vaaro oa taru aatorevere. Oaa vao-ia vituaro iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Ragai raga auearo oara vuriara voriaro vateavea oirara rutupa. Ragai raga Turaro oara tuavea taru.’

20 Oiraopavira rutu, oiso osa purapapeira Tugoropa Vuku vigeire oiso,
‘Vosa irouto oirato ogoeparo viiva ora keripato, oire ra rerapa aia vateri. Ora vosa uuko

regapaparo, ra rera vateri uukoa. Ari ita, vosa oisi pierivora rerapa, ora sovero rara rerare kasiraope rugooa oiso osa tuituia ariioro rera varaarore vuria rugooro.’

²¹ Ora opeita vuri vovou vo pitupituaropa vasepata, oiso ra visii-ia puteve rutu ora rigaoro. Viapau rutu. Oa-ia vao vuri vovou uvui iraopatai ra va-ia pute iraopata rutu vao vearo vovou raga purapaoro.

13

Uvui Iraopaviei Ra Gavman Reroaro Toupape

¹ ☆ Vigei rutu vao-ia uvuipaviei ra gavman varaaro reo goruro sirova vearovira utu iraopavio. Vosa viapau Pauto gavman vai tovorevori vo-ia, oire ra viapau oiso toupaveve irai. Ari ita, Pauto voeaopa gorua vatepareveira, oiso ra gavman vo kovoaro purapaive vigeipa.

² Vosa iroutoa vai ora kaureoparo gavman tapo, ira vaova tapo ora kaureoparovere oa tovoreva Pauto. Oa-a eva vituaro rera raga ora rerare tavaerovere vo rovirieipa voki-ia.

³ Uvare oirara vearopara purapaiveira, uva viapau oiso uriripaaveira gavmanpa. Oea raga ita-a evoea oea vuria purapaiveira. Oire vosa ruipapata oiso ra gavman tapo toupata rutu uriri asavira, uva uvuipatai ra vearo pitupituro rutu purapata. Opitupituro-a evara oara-ia uvuiparoi ra vara iava visii vaisiaraaro kae piepareve.

⁴ Voeao oea gavmanpa kovopaive oea oiso rutu toupaveira, Pauto kovopa iraraaro. Oa iava

---

☆ **13:1:** Ta 3:1; 1 Pi 2:13; Jo 19:11; Dan 2:21

vearopara karekepapeira rutu visii rutupa. Ari vosa vuriara purapata, oire ra vara iava rera asavira uriri iraopata. Aue iava uvare torevokovira rutu visii vorirevere varao-ia visii varaaro vuriara. Uva oisi eisi pieoro Pauto vo kasipuaru oirao pierevere, voeao-ia oea vuriara purapaiveira. ⁵ ✧ Osa iava uvui iraopatai ra gavman vo reoroaro sirova vearovira rutu utu iraopata. Ari ita, viapau oiso vao raga-ia, vo osa Pauto vo kasipuarore rugoopaoro vearovira gavman varaaro sirova utupata. Easi vao rutu tapo-a, vo osa ora visii vo rugooroaro eveipaoro vara-ia taraipata oiso, Vearo vovou-a vao-ia.

⁶ Oiso osa vao tapo vearopai osa takis vatepataveira gavmanpa. Eake iava? Uvare gavmanpa kovopaoro Pauto vo kovoaro purapaiveira voeao oea goruvira gavman vo kovoaro purapai. ⁷ ✧ Oire ra takis vate iraopata voearopa oearoa visii arepaive oiso, oai gavmanpa, ari oai kaunselpa. Osa ragavira eisi oiso opeita iravu ragapa vateoro iravu vo arearo uvu ragata. Viapau rutu. Asi uvuipatai ra voea rutupa ora avivike iraopata voea vo areroaro uvupaoro.

Apeisi Ragavira Uvuipaviei Ra Reo Goru Sirova Utuvio

⁸ ✧ Vosa irou irara vigeipa eake kovo vateive, oire ra ikauvira vo kovo opesi piepe va puraoro. Ari Pauto okovovu raga rutu vaterevora vigeipa vao oearovupa siraopasa. Okovoa-a vao viapau rutu uvuipai oiso ra va opesi piepe. Ari ita,

---

✧ **13:5:** Ekl 8:2; 1 Pi 2:19 ✧ **13:7:** Mt 22:21; Mk 12:17 ✧ **13:8:** Ga 5:14; Kl 3:14

uvare oiso toupai vo osa irouto ro ira oisi vo kovo purapareve vearovira rutu, eera-a ira Moses vaaro Reo Taisi sirova vearovira utuparoveira. ⁹ ✧ Uvare Moses vo rigato purareva oiso-ia, ‘Opeita ora visiiva otopata, ora opeita oira upopata, ora opeita kavirupata, ora opeita riiriipata,’ ora varao tapo oara katakataivira toupai. Ore-oroa rutu varao takuvuaro oiso purapapeira, “Iravivupa siraopau oiso rutu osa ora viipa sir-aopauveira.” ¹⁰ ✧ Vosa iravivupa siraopata, oire ra viapau oiso vuria vai purata rera-ia. Vo osa oisi eisi piepaoro Reo Taisiro rutu roorookaro-ia sirova vearovira utupata. Aue iava rara vo reoro rutu varao takuvuaro-ia vearovira rutu utupata oearovupa siraopaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Torevokovira Vokape

¹¹ ✧ Osa vearopapeira vosa oisi va purapape vao-ia. Uvare taraipavioveira oiso Ovoioipa Voki-a vao oa tutuu piepaivoi. Oire ra opeita tapurisivira toupata uusi rorovira. Viapau. Ari kaiporivira rutu toupata, vo rara rera oirao pie rovoera oiso rugorugoovio, Utupavira rutu voreroverea igei ousa. Osa oiraopavira rutu-a vo vokio-ia vorepa voki rera vaaro oa-ia kareroverea, oapa tutuu pievoi rutu. ¹² ✧ Rupapa tutuu piei, oa iava aviua sikereresa tutuuvo. Osa iava uvui iraopaviei ra varao kavupe oara purapapeira vo rupa-ia. Vo osa oisi oarai purapape, oire ra va iava oirao pie vovou-ia pitupaoro ora vigei raga ora virivaripavio Pautoa raga-ia

---

✧ **13:9:** Eks 20:13-14 ✧ **13:10:** Mt 22:39-40 ✧ **13:11:** 1 Ko 7:29 ✧ **13:12:** 1 Jo 2:8; 1 Te 5:8

rariapaoro vo osa aviavia-ia vokapape. ¹³ Vigei vao-ia vigoa aviavia-ia toupapeira. Osa iava uvui iraopaviei ra torevoko vovouro purapape oiso purapaoro, Opeita vureipata spakpaoro, ora opeita riako vuravurapata, ora oira otopa pitupitu purapasa. Opeita arii asavira vuri pitupituro purapata. Opeita raivaro taraapata oearovure oisore ra voea upopata voraro voea riiriipaoro. ¹⁴ ☆ Ari ita, Turaro raga Jisas Krais ira-ia uvuipatai ra rera arepata rera vo goruarore va-ia ora virivaripasa vuri vovouro asavira. Oire uva vo goru-a eva oa raga-ia uvuipatai ra kokarapa vovou putepata ora visii iava vo osa visii ou ragapaive vo vovou.

14

Opeita Araoko Irara Oavisii Vo Pitupituario Rovirieipata

¹ ☆ Iravu oirato ira airevi raga Krais oirao pieparevorao, ira oisoa viapau taraiparo aue-ia oirao piea. Vosa ruipaparo visii tapo tousa, ra vearovira rera pau pieta. Ra opeita rera taraiaria vakuvakupata ora piopiopaoro vo taraio rera vaaro aue-ia oirao piea. ² ☆ Oeavu oirara oea goruvira rutu oirao piepaiveira vore Pauto, oa iava oaravu rutu aiopaiveira oaiorovu rutu. Ari oeavu oea varu arapa kavupaiveira aue raga aioparo osasararovu rutu aioara voeao oea viapau goruvira Pauto oirao piepaiveira. ³ Ro ira orekerovu aiopareve, ira viapau uvuiparoi oiso ra eera akaipa piepareve ira viapau oiso

---

☆ **13:14:** Ga 3:27; Ef 4:24   ☆ **14:1:** 1 Ko 8:9, 9:22   ☆ **14:2:** 1 Ti 4:4; Ta 1:15

evo pitupitu sirova utuparoveira vara aiopaoro evara. Oire uva rera ro ira varu arapa kavupareveira, ira viapau uvuiparoi ita ra eera akaipa piepareve, ira osasararovu rutu aioara aiopareve. Eake iava? Uvare Pauto vaiterei rutuia vaeavira vearo vaisi rutu purare. ⁴ ✧ E roviriei vovou irara rutu-a visii? Oa iava uvuipatai ra iravu voeaaro kovopa irara rovirieipata? Viapau. Ari, voea raga reraaro turaro voea vo pitupituroaro rovirieirevere voeare oiso puraoro, “Vao vearopai,” ari “Vao vuripai.” Uva oiraopavira rutu-a va-ia vao oa vearopape voeapa oa rutu reipere voeapa, uvare voea tauvapareverea Turaro va-ia.

⁵ Oavu-a vao-ia ovoovoa iravu iava oirato, ira ovokivu reesipareveira oiso purapaoro, “Rei voki rutu-a vao-ia, ovokiapa viapau oiso ovokirovu reipapeira.” Vo osa iravu oiso rugorugooapaoro oiso puraparo, “Viapau oiso ovoki reipai. Ari vo voki rutu varao kataivira raga toupai.” Oire ra oisi raga roopavira rugorugooapaoro ora vaiterei vovouaro-ia oiso puraparo, “Tepa vo reoro goru piepasi. Auepa teapi vaiterei iava vo rugooro tariri ragapape.” ⁶ Oearovu ovokirovu rei piepaiveira, oiso ra va iava Pauto vaisiaro kae piepaive vo voki rutu-ia rerapa avivikepaoro. Vo osa oearovu osasararovu rutu aiopaiveira aioara, varao oara vatereva Pauto voeapa. Evara-a oara-ia rera-ia vuurapa vaisi purapaiveira rera vaisiaro kae piepaoro. Vo ovusa oearovu voeao oea aioara rutu iava oaravupa kavupaiveira, uvare oiso rugoopaaveira, Pauto vo vovouaro

---

✧ 14:4: Je 4:12

sirova utupaiei. Ari ita, uva voea tapo-a oea Pauto vaisiario-ia vuurapa vaisi purapaiveira vara-ia aioara rerapa avivikepaoro ita.

⁷ Viapau oiso irai vigei iava ira epao ro ira tootoopaoro ora rera raga-ia rugorugooparoveira. Ora vosa irai vigei iava kopiiro, ra viapau uvuiparoi ra Pauto vo Saraaro iava kosiro viro. ⁸ Ari ita, vao vituaro-ia osa tootoopaoro toupapeira rera ragapa ro vigei reraaro Turaro. Ora oiso tapo osa kopiipaoro rera raga sirova utupavioveira. Uvare vosa tootoopavio Turaro ragapa, ora kopiipavio rera sirova utupaoro, uva oiso toupapeira, Vigei vao rera voeaaro Turaro. ⁹ Oiraopavira rutu oiso osa Krai kopiioepa, ora vorevira toreroepa tootooro. Oiso ra voearei rutupa turaroro oiso, Voeao oea tootoovira toupave, ari voea oea kopiave.

¹⁰ ✧ Visii vao-ia eake-a vao oapa araoko irara oavisii toga ragapataveira oaravu-ia reoara? Ora eakere voeapa voea araoko irara oavisii reasipataveira voea akaipa piepaoro? Uvare vigei rutu Pauto ruvara-ia torevioverea. Ra voa rera raga vigei rovirieireve varao iava vigei vo vovouroaro.

¹¹ ✧ Uva va-a eva oa-ia taraipavio oiso, Oiraopa rutu, uvare vao Tugoropa Vuku oa-ia oiso puraroepa Turaro,

‘Ragai-a tootoopato. Oa iava uvuiparai rutu oiraopavira visii tavipasa oiso, Oirara rutu vo rasio-ia ragaipa avivikepaaverea reku-paoro ragai iare. Ora oiso tapo osa voea

rutu ragaire oiso puraaverea, Oiraopatoa rutu Pauto.’

12 ✧ Oa vituaro-a vao-ia vo pitupituro-ia vigei varaaro oara kosi piepere ora vigei iava Pauto tavitavipaoro.

Opeita Araoko Irara Oavisiire Orekerovu Pura-pata Ra Vara-ia Voea Kove Piepata

13 ✧ Opeita oreorovu purapata touvira oearovu visii iava togapaoro. Ari visii vo pitupituroaro tavariopaoro vatatopo iraopata oiso, teapi orekerovu purapata vuri vovouro sirova araoko irara oavisii piro piepaoro. 14 Ro Turaro ira ragai vo rugorugooaro goru pierevora oiraopavira rutu, oiso ra vearovira rutu tarai iraopara oiso, Viapau oiso oaioiei vuria vai. Viapau rutu. Ari vosa irouto ro-ia ira oiso puraro, “Oa eva vuripai rutu,” osa oisi rerapa vuripape rutu. Rera-a eera oiso rutu toupape osa voeao oearoa oaravupa aioara kavupaiveira. 15 ✧ Ari ita, vosa vo aiaro aiopata oarare oisoa oiso purapaave, “Vuriara,” oire ra vo vukuro kekepaoro araokoto oavisii riroa vavata oupare visii vo pitupituro-ia. Vo osa oisi piepata, ra viapau oiso rerare rugorugooapaoro siraopata ro araokoto oavisii. Opeita iravu piro pieta oisi vara aiopaoro vo ora visii vo ruipaoro raga sirova utuoro. Uvare Krai kopiropapa rera tapopa eera. 16 Vosa oiso taraipata vao-ia, Vearo pitupitu purapeira. Oire vatatopopata, teapi oei visii vo pitupituro

---

✧ 14:12: Mt 12:36 ✧ 14:13: Mt 7:1; 1 Ko 8:13 ✧ 14:15: Ef 5:2; 1 Ko 8:11

kekepaoro oiso va vaisiive “Vuri pitupitu vao-ia.” ¹⁷ Vao iava Pauto vo Saraaro vituaro. Viapau oiso varao iava-a oara aiopapeira ora varao oara-ia ukaiopavioveira. Viapau. Asi akukuara raga evara. Ari varao-ia reipara rutu oiso-ia, torevoko pitupitu-a vao-ia, ora vao gavaure tou oearovu tapo, ora oiso-ia ra rorupata vao iava osa Tugoropato Uraurato vigei tauvapareveira. ¹⁸ Oire uva irouto ira vara evara purapareveira oiso-ia rerare ro Krai rugorugooaoro, ira-ia eera rorupareveira Pauto, ora oiso tapo vo osa oearovu rera-ia vearo vaisi purapaive va raga iava rera vaaro vearo pitupitu.

¹⁹ ☆ Oire uva oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopaviei ra vearo vovou purapaoro akeakepape oearovuva gavaure vovou purapaoro. Oa-ia uvuipaviei oearovu varaaro oirao pie vovouro goru piepape rutu. ²⁰ Pauto ruipaparoveira rutu vigeipa oiso ra ora rera vo kovoaro purapareve vo vigei sopaoro-ia. Uva viapau uvuipaviei oiso ra rera vo kovoaro tekipepape varao ragare rugorugooaoro akukupapa aioro. Iu, osa eisi vearopai oiso ra osasararovu rutu aiopape aioara, uva vuripai vosa oisi piepaoro oearovu vovouaro piro piepape voea kasipu piepaoro vara-ia varao aioara. ²¹ Vosa oisi toupaiвори, ra vearopape rara viapau oiso varuara vai aiopata, ora aue wainara vai-ia ukaiopata, ora orekerovu vai rutu purapata, varao oara-ia araoko irara oavisii vai kove piepata. ²² ☆ Ora varao rugorugooara ora visii varaaro, oara-ia uvuipatai ra ora visiipa vara

---

☆ 14:19: Sam 34:14 ☆ 14:22: 1 Jo 3:21

roroio piepata rutu vo rara Pautoa raga tapo ora reopata varare varao aioara rugoopaoro ora orekerovu rutu. Auere ra rorupareve, ro ira ora rera raga viapau ora togapaoro ora rera ragare rugoopaoro varao-ia, oara-ia taraiparo oiso, Vao torevokopai vo Pauto osireiara-ia. ²³ Ari vosa ora rera raga vo vovouara-ia viapau vearovira tarai rovoru, ra oiso rugoopaoro “Torevokopai eke viapau,” oiso ra vara aiopareve. Oire vosa vara sirova utuparo, oire ra rerare vuripape, vo rara viapau oiso va oirao piepareve oiso purapaoro, “Torevokopai rutu vo aio.” Oiraopavira rutu oisi eisi oiso-ia vosa visii vao orekerovu purapata, ra vara iava viapau Pauto oirao piepata, oire eva-a oa vituaro iava visiire vuripai rutu.

15

Uvui Iraopaviei ra Krai Vo Pitupituarore Rugorugoopavio Oearovu Ruture Rugoopaoro

¹ ✧ Vigei vao vigoa goruvira rutu Krai oirao piepapeira, vigoa uvui iraopavioveira oearovivu tauvapasa, oea varaaro oirao pie vovouro raveravepapeira. Ora vigei raga-ia vovoupa pitupituro tapo kavu rovopape ra oearovivu kapokaporopape voea tauva rovopaoro aue-ia siraoa vo vavataaro. ² Ari ita, vigei rutu uvuipaviei ra katakataivira araoko irara oavi tauvapape voea vo vovouroaro varaata piepaoro. Auere ra voea varaaro oirao pie vovouro goruvira rutu torepape. ³ ✧ Uvare viapau oiso Krai ora

---

✧ **15:1:** Ro 14:1; Ga 6:1-2   ✧ **15:3:** Sam 69:9; 2 Ko 8:9

rera raga-ia rugorugooroepa. Oa-a vao oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku, 'Vosa oearovu visii tovipaive visiipa riroa sirao vavata vatepaoro, ragai tapo ita ovavata eva kaeavora visii vaaro.'

⁴ Vo reoro rutu-a varao oara Tugoropa Vuku-ia toupaveira, oara vigei ruture tapo reoreopa-peira, oiso ra vearovira rutu vo reo iava taraia oupape. Oa iava uvuipai vigei vo vovouroaro varaata piepasa. Ra va iava goruvira rera-ia pitupape raripaoro. ⁵ ☆ Oiso-ia Pauto-a raga ira uvui iraoparoveira vigei vo vovouroaro varaata piepasa ora vigei varaaro rari vovouro goru piepasa. Eera-a ira raga vo goruo vatepareveira vigeipa oiso ra Krai vaaro ovoova eveipaoro rera vo vovouaro purapape. Uva eisi osa piepaoro uvuipaviei ra gavaurevira rutu toupape oearovivu tapo katai rugoo raga-ia. ⁶ Uva uvuipaviei ra oisi ragavira eisi toupaooro katai vaisi purapape oearovivu tapo Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro, ro Pauto, Jisas Krai ro vigei Turaroaro Aitearo.

Veoro Siposipo Vao Voeaopa Ratau Tou Irara

⁷ Katai vovou rutu purapata oearovu tapo voearo oearoa visii tapo paupasa uriopaaveira. Oiso osa Krai visii piereva ora rera-ia visii tovooro. Oire ra va iava oearovu visii vo pitupituroaro kekepaoro Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. ⁸ ☆ Uva visii tavipaavoi oiso, Krai vararoepa vo rasio iare, oisore ra Jiu-pa irara tauvaporeve. Vo osa oisi piepaoro vao Reo Ovoi

---

☆ 15:5: Ro 12:16; 1 Ko 1:10   ☆ 15:8: Mt 15:24; Ap 3:25-26

Pauto vaaro oirao piepape. Vo reo-ia oa purareva voearipa vigei aao iraraaro voari rutu tuariri oiso ra voea tauvareve. ⁹ ✧ Oisore tapo ra ratau tou irara vuurapa vaisi purapaive Pautoa-ia ora rera vaaro riroa siraoa voeapa. Oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Ragai-a vao ragoa ratau tou irara tapo torepaooro vuurapa vaisi purapaaverea vii-ia Pauto. Uva igei rutu eraioverea vii vaisiaro kae piepaoro.’

¹⁰ ✧ Oire uva oreovu tapo va iava vao Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Visii ratau tou irara rorupata evoea tapo Jiu, oea roporeva Pauto ora rerapa.’

¹¹ ✧ Ora vo reo tapo oa rigatoiva vo vuku sovara-ia vao-ia oa oiso purapapeira,

‘Ratau tou irara vuurapa vaisi purapata Turaro-ia. Iu, rirovira rutu vuurapa vaisi purapata Turaro-ia, visii vao-ia osararovu rutu iava.’

¹² ✧ Ora vao-ia Aisaia oreoa rigatoreva, oa oiso purapapeira,

‘Ro aaoto Jesi ira oiso toupape ora ikopi, ira iava iravu oiso kovaroverea oiso osa airepa sipukao. Ra voa tupaoro ratau tou irarapa turaroparo. Uva rera raga-ia raripaaverea vokiara rutu-ia.’

¹³ ✧ Oire uva variripaveira Pautoa iare visi-ipa, ro ira oiso toupapeveira, Visii varaaro oirao pie vovouro vituaro. Ira uvuiparoveira visii vatepasa gavaure vovou ora rorua. Oiso ra vara iava visii vaaro rirope rutu vao oirao piea, vo osa

✧ **15:9:** Sam 18:49   ✧ **15:10:** Diu 32:43   ✧ **15:11:** Sam 117:1

✧ **15:12:** Ais 11:10   ✧ **15:13:** Ro 14:17

Tugoropato Uraurato vo goruaro visii sopaaro-ia kovopaive.

Pol Aarii Asavira Vo Rigato Purareva

¹⁴ Araoko irara oaa, oiso rugorugooparai visii ire, Visii vo pitupituroaro-a vearoara rutu, ora visii vo rugorugooroaro roroioara. Oara-ia uvuipatai ra oearovu vearovira tarai piepata ora visii iavapa irara. ¹⁵ Ari ragai vo rigato vao-ia oa puraavoi visiipa aarii asavira, uvare oiso ruipaparai ra visii rugoo piea visii pore pieoro. Oa vituaro-a vao-ia oa iava Pauto ragai reesirevora vo kovo vao purapasa. ¹⁶ ✧ Oiraopavira Pauto ira ragai oiso pierevora oiso-ia, Krai Jisas-pa kovopato ragai voeaopa ratau tou irara. Uvare ragai vo kovoaro oiso rutu toupai, Voeapa siposipopasa vao iava Vearo Siposipo Pauto vaaro. Auere ra va uvuivora, uvuiave ra Pauto ora rerapa voea vorevira oureve voea-ia roruoro, voea oea pasiko piepareveira Tugoropato Uraurato ora rerapa Pauto.

¹⁷ ✧ Vo osa Krai tapo ora tivosipaoro oiso purara vare vao ragai vo kovoaro, “Vearopai rutu” vo kovo oa purapaaveira Pautoa-pa. ¹⁸ Oiraopavira viapau oiso ragai raga vo kovoaro-a. Ari vo kovo purarevora Krai vao-ia ragai-ia, oiso ra va kekepaoro, ora va uvupaoro ragai vo reoro ora voea iava sopaura oaive porepaive Pautoa iare voea ratau tou irara. ¹⁹ ✧ Iu ita, osa oiso ragai pierevora, oiso ra ravaa reesiara vai purapaa, ora ovoovoara vai. Ora

oiso tapo osa ragavira Tugoropato Uraurato ragaipa gorua vaterevora. Uva oiso ragavira piepaoro viripaavora voraro rutu Vearo Sipoipo oiraopavira rutu kosi piepaoro Krai iava. Uva Jerusalem iava rovaraepa oiso rutu rekasisa Ilirikam oisi vo kovo purapaoro. ²⁰ ☆ Aue iava uvare oiso ruipaparaveira ra uvaroi ouruiroi-ia oearoi tarai piepaa va iava vao Vearo Sipoipo Krai iava, voraro uvaroa viapau irai voea tarai pie rovoive rera iava ro Krai. Uva oiso reasiparai ra oeai okovoiaro topa piea. ²¹ ☆ Vao-ia oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku, 'Vo uva viapau Jisas Krai vo sipoipoaro viapau uvupaive, uva-a evoa va uvuiverea taru. Vo uva viapau va ou rovoive, uva-a evoa uva voea iava rugorugooara taru roroiopeera.'

Rom Iare Tavetesa Ruipa Ragaparoepa Pol

²² Eisi osa ragavira ragai vo ruipaaro toupaveira. Oa iava voraro rutu viripaaveira. Uva vara-a varao oara-ia ora pugu pieparaveira. Oa iava viapau uvuiparai oiso ra visii iare tavetea evoa. ²³⁻²⁴ Uva vo vokio ragai vo kovoaro opesierao voraro uvarovu. Uva ragai vo ruipaaro-a vao oa ouavora voari tuariri oa sirova utusa vatatopoparai, oiso ra evoare tavetea visii iare. Ari ita, Spen-ia ruture avaravere, vo rara visii tapo tou rovoa evoa Rom-ia. Oire uva visii rutu iare taveteavora, vigei rutu rorupere. Ra va isivaaro iava ragai tauvaoro pasi ragai vai topa pieta vosa avara.

☆ **15:20:** 2 Ko 10:15-16 ☆ **15:21:** Ais 52:15

25 ✧ Vaviopavira ava rovo-parai rara Jerusalem iare voeaopa vatevateara vate rovosa oirao pie vovou irara. Varao oara guruiva vatevateavira oearovu voeapa. 26 ✧ Uvare lotupa irara oea ratauvira toupaveira Masedonia Provins ora Grik taere, oea ora voea vo ruipaaro raga sirova utuoro monia guruiva voeaopa apota irara Pauto voeaaro iava, oea Jerusalem-ia toupaveira. 27 Uva roruiva, vo uvare voeapa oisi pieiva eisi. Ari viapau uvuipaai ra apota iraravire ovaupaave, uvare voeao ratau tou irara Vearo Siposipo ou rovoiva Jiu ruvara-ia. Oire uva oisi ragavira ora tuutuupaoro uvuipaai ra vearopara vatepaive vorerivira voeaopa Jiu.

28 Uva va guruivora o iava va topa piepaavoi voeapa rara voeao oea Jerusalem-ia toupaveira. Uva va isivaaro iava voa kavuro Spen iare avaravere visii iare tavete rovopasa tou visivi. 29 Taraiparai oiso osa urioparai visii iare vara rutuva vearopara, oara toupaveira vo Krai vo viraakoaro sovara-ia. Oara visiipa vatesa urioparai.

30 ✧ Araoko irara oaa, katai vovou raga-ia toupataveira Turaro Jisas Krai tapo, ora tapo vo uvare Tugoropato Uraurato vigei tauvapareveira vo oearovupa siraopasa. Oa vituaro-a vao-ia o iava visii are iraopaavoi oiso ra vigei rutu goruvira variripavio Pautoa iare. Ra va iava ragai tauvapareve. 31 Variripata oiso ra viapau ragai vuri pieive voeao Judia-ia tou irara oirao pie vovou asa irara. Oa iava voea asavira ragai

virivarirevere rara Pauto. Ora vaore tapo variripata voeaopa oea Jerusalem-ia toupaveira oirao pie vovou irara. Oiso ra va iava vearovira rutu vao tauvaa ragai vaaro ouive. ³² Oire uva va vao isivaaro iava Pauto vo ruipaaro sirova utuoro urioravere visii iare rorupaoro rara. Uva visii tapo touoro reareaa oua vearovira rutu.

³³ ✧ Pauto vigei rutupa gavaure vovou vatereve. Uva variriparai auere ra visii tapo toupaveve. Ovoiei.

16

Pol Vearo Voki Purareva Ora Rera Vate Iraraaropa

¹⁻² ✧ Iriavuei oira vaisiaro, Fibi oirao pie vovouva. Iria vo uruio-ia toupaveira Senkria urui lotupa kovo-ia pitupaoro. Iria oisoa riro irara rutu tauvapaeve ora ragai tapo. Vearo vovouva rutu. Uva va-a eva oa-ia oirapa vearo vovou purata ita visii vao Pauto voeaaro rutu, vo rara urioo visii kekesa ita, uvare Turaro oiraaro-a oira eira.

³ ✧ Ragai-a vearo voki purata vaitereopa Akwila avukarei ora Prisila. Aiterea ragai tapo tavosivira kovopasiveira Krai Jisas vo kovoaro puraoro. ⁴ Aiterea ora vaiterei iava tootoo oaesii piresivora ragai tauvaoro. Osa iava vearo vaisii purapaavoi vaiterei-ia. Ari viapau oiso ragai raga-a, ari voeao rutu tapo ratau tou irara oea lotu purapaiveira. ⁵ Ragai-ia vearo voki purata

---

✧ **15:33:** Ro 16:20; 2 Ko 13:11; Fl 4:9 ✧ **16:1-2:** Ap 18:18

✧ **16:3:** Ap 18:2; 2 Ti 4:19

voeao rutu iare oea lotupaaveira vo avukarei evaiterei vo kepaaro-ia.

Ora oiso purata vearo voki ro iare Epinitas ragai vatetoaaro rutu. Eera rovopato-a rutu voeao iava vo-ia Esia Provins. Ira Kraiis oirao pie rovoreva rutu.

⁶ Ora ragai-ia vearo voki purata o iare Maria. Iria vearo kovo rutu purapaveira kasivarivira visii rutupa.

⁷ Ora vearo voki purata vaitereo iare Andronikas vaio ora Junias. Uvare igei peva-a vao Jiu iava igoa vase tuukepa kepa-ia touiova. Aiterea-ia vaitereo taraipaaveira aposel irara, uvare rorovira rutu Kraiis oirao pie rovosiva. Oire uva vaiterei isivaaro iava ragai ita.

⁸ Ragai vo rearo topa pieta vearo voki ro iare Amplietas. Irapa siraopaveira rutu, uvare Turaro reraaro-a rera.

⁹ Ora vaitereo iare tapo vearo voki purata aiterea iava ro-ia Eban ira Kraiis-pa kovopaveira oiso osa vigei. Ora ro Stekis ragai vatetoaaro rutu.

¹⁰ Ora ragai vo rearo topa pieta vearo voki ro iare Apelis, uvare rera-ia oearovu taraipaaveira, vo uvare rera vaaro oirao pie vovo oa goruvira rutu Kraiis-ia toupaveira.

Ora vearo voki purata vo aao iare, Aristobyulas aao.

¹¹ ✧ Ora ragai vo rearo topa pieta vearo voki ro iare Herodion, uvare saratoaaro-a Jiu iava rera. Ora voeao tapo iare oirao pie vovou irara vova Nasisas aao iava voea.

12 Ora vearo voki purata vaireo iare Traifina vaio ora Traifosa, airea Turaro vo kovoaro pura-paereveira.

Ora o tapo iare Pesis iria riro kovo rutu puraeva Turaropa, ragai vatevaaro.

13 Ora vearo voki purata ro iare Rufas. Uvare vearo vovoutoa rutu-a ro ira roporeva Jisas ora rera iare. Ora o tapo iare aakova iria oiso rutu oisoa toupave ragai aakoaro.

14 Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki voeao iare Asinkritas vase ora Fligon, Hemis, Patrobas, Hemas, ora oearovu oirao pie vovou irara, oea voea tapo toupaveira.

15 Ora vearo voki purata vaitereo iare Filologas vaio ora Julia. Ora vo vavuatereo iare tapo Nerias vavuaterei. Ora voeao iare tapo Olimpás vase, ora voeao tapo Pauto voeaaro oea tapo toupaveira.

16 ✧ Ora visiiva sekanta visii varaaro sirao vovouro karekeoro. Ora voeao rutu lotupa irara Kraís voeaaro oea oiso purapaai visii ruture, “Vearo voki rutu.”

Pol OvoioPa Reoro Vatareva Voeapa Voea Goru Piesa

17 ✧ Araoko irara oaa, visii vosi iraopaavoi voeao asavira. Oiso ra voeapa ora vatatopo pie iraopata, teapi visii sikasikapaivere. Ra va iava oearovu visii iava oirao pie vovouroaro piro piepaive. Uva oiso visii tavipaavoi ra tauaivi rutu voeapa toupata, oea Vearo SipoSipore kau-reopaaveira vao-ia oa ou rovtavora. 18 ✧

✧ **16:16:** 1 Ko 16:20; 1 Te 5:26 ✧ **16:17:** 1 Ti 1:3, 6:3; 2 Jo 10

✧ **16:18:** Fl 3:19; Kl 2:4

Voeao raga ita oea oearovu vo vovouroaro piro piepaiveira, oea viapau oiso Kraís vo kovoaro purapaiveira ro vigei reraaro Turaro. Oire uva va purapaoro ora voea raga vo ruiparoaro sirova utupaaveira. Ra vo reo purapaive oa vearovira rutu gurukopaive, vo osa viapau oiraopa reo-a va eva. Oire uva oisi-a eisi osa purapaoro voea keakeapaiveira oea viapau oiso oiraopa reoro-ia taraipaave rutu. ¹⁹ ✧ Oearovu rutu visii-ia taraipaaveira visiigoa Kraís vo siposipoaro ou ovoitava. Oa iava roru iraopaavoi rutu. Uva oiso ruipa iraoparai ra vearovira rutu roroio iraopata varao-ia vearopa pitupituro taraipaoro. Oire ra vuri pitupituro vatavata iraopata varapa reasipaoro. ²⁰ ✧ Pauto-a raga vigei vaaro gavaure tou vituaro. Ira raga Seten-ia putesa aueparoveira, oiso ra rera tovopareve vo visii kokotoaro reroaro. Ovoiei.

Jisas Kraís raga visii vatereve rirovira rutu vova rera vaaro-ia tauva, vo osa visii varaaro-ia rugorugooara toupareve.

Oearovu Vearo Voki Puraaeapa Voeaore Rom-ia Tou Irara

²¹ ✧ Timoti ira visiire vearo voki puraparevoi. Ira ragai tapo vokapaoro kovopareveira. Ora voea tapo Lusias vase, ora Jeson, ora Sosipata Jiu iava voea vo uvava raga.

²² Oire ora ragai-a vao Tetias ragoa tapo visii iare vearo voki purapaavoi, uvare kataitoa raga Turaro oavi vigei reraaro. Ragoa Pol vo reo-reoaro rigatoavoi visiipa vo pasio sovara-ia.

✧ **16:19:** Ro 1:8; Mt 10:16   ✧ **16:20:** Jen 3:15   ✧ **16:21:** Ap 16:1, 13:1, 17:5, 20:4

23 Oire uva ragai-a vao-ia Pol ragoa vo toupaavoi Gaias vo kepaaro-ia. Uva rera tapo visii iare vearo voki puraparevoi. Ira vo kepaaro-ia ora gurupaaveira lotupa irara voa lotupasa. Ora vaitereo Erastas vaio ro ira gavman vo moniaro tokipareveira vo uruio-ia, ora ro Kwotas vigei araokotoaaro. Aiterea rutu tapo visii iare vearo voki purapasivoi.

24 [Pautoa iare variriparai visiipa, oiso ra rirovira visii tauvareve Turaro Jisas Kraiss aue-ia vereopa vovou. Ovoiei.]

Pol Vuurapa Vaisi Purareva Pautoa-ia

25-26 Vigei rutu vuurapa vaisi purape vo Pauto vaisiaro kae piepaoro. Ro ira uvui iraoparoveira visii goru pie iraosa, oiso ra Kraiss-ia raripata. Oiso osa purapapeira vo Vearo Siposipo-ia ora vo ragai vo reoaro-ia tapo vao oa vateavora visiipa. Vao Vearo Siposipo oa vao iava tavitavipapeira oa rovoa rutu-ia vatauepa. Oire uva vo vokie-ia Pauto va roroiovira karekeparevorao. Vo uvare va iava profet irara rigatoara pura rovoiva voari tuariri, ora vo uvare tapo Pauto voeao siposipopa irara rutu arureva vorarore osararovu rutu iare va iava vao-ia siposiposa. Oa-a vao-ia oa vituaro iava uvuipaviei ra goruvira rutu Kraiss oirao pie iraopape. Ora va tapo vosa Pauto vo vovouroaro rutu-ia vearovira utupaoro. 27 Vigei reraaro Pauto kataitoa raga. Ari viapau oiso irai epao, ira rera vo taraiaro-ia putepareveira vao-ia reia rutu. Ari ita, uvare Jisas Kraiss raga va-a vao vituaro oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura iraopapeira, vo

rara rera vaisiaro kae piepape opesi asavira rutu.
Ovoiei.
Eisivi raga, ra opesipe ragai vo reoaro.
Ragai-a vao, Pol.

AIREPA VAE REO OVOI
The New Testament in the Rotokas Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rotokas long Niugini
copyright © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rotokas

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

1713bce3-5a15-5918-82c1-6b80c12df3bb